

TARTALOM.

Kőrössy Bertalan dr. budapesti kir. közjegyző: Még néhány megjegyzés az örökösödési eljárás novellájához (1927. IV. t. c.) és annak végrehajtási rendelethez.

Az örökösödési eljárás tárgyában a kamaraközi értekezlet által annak idején benyújtott memorandum.

Közlemények.

Judicatura.

Szerkesztői üzenetek.

XXVII. évfolyam. Budapest, 1928 április hó. 4. szám.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli főrvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő:
FEKETE LÁSZLÓ DR.
budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, II., Margit-körút 5/a. Tel. T. 123—58.

Még néhány megjegyzés az örökösödési eljárás novellájához (1927. IV. t. c.) és annak végrehajtási rendelethez.

(11.000/1928. I. M.)

Irta: **Kőrössy Bertalan dr.** budapesti kir. közjegyző.

I.

A „Kjő“ lajstromkönyv vezetésének illetőleg rovatai kitöltésének módozatai. (Iratboríték.)

A „Kjő“ lajstrom mikénti vezetésének módozataira eltérők a Kartársak nézetei. Lehetnek is. Az esetek változatai, melyekre vonatkozólag bejegyzéseket kell tenni: eleve meg nem határozhatók, — szinte kimerithetetlenek. Mindegyik Kartársnak tehát magának kell *esetenként* eldönteni a bejegyzések módját-tárgyát. Ha kételyei lennének egyes különös esetekben, — azokat a járásbiróság vezetőjével megbeszélheti.

Nézetem szerint: a *Kjő lajstromkönyvet* akképen kell vezetni, hogy annak alapján a bíróság a kir. kjő tevékenységét minden időben ellenőrizhesse, — abból úgy a bíróság, mint a kjő maga és más szakember is, *valamennyi hagyatéki ügynek mindenkori állását tisztán láthassa.*

Ezen szabályhoz mindegyik kir. kjőnek alkalmazkodnia kell.

E cél elérése végett a következő módon lennének teljesítendőek a „Kjő“ lajstromkönyv egyes rovataiba a bejegyzések:

1. Mindenekelőtt célszerűnek vélem a Dona Döme-féle lajstromkönyvben látható vonalzásból a *vagyontalan* és az *önjogús-ingós* ügyeknek vagyis azoknak az ügyeknek, melyekben előre láthatólag hagyatéki eljárás nem fog megindulni, (ez a halálesetfelvételi ivből rendszerint kitűnik) 1. vagy 2. vonalközt: — míg azoknak az ügyeknek, melyek **tárgyalásos** vagy „**Öb**“-os hagyatéki ügyekké válnak, vagyis amelyekben az eljárás — akár *hivatalból* feltétlenül, — vagy feltételesen, (3 hónap letelte után) akár *kérelemre* meg fog indulni, 3—4, esetleg több vonalközt is lefoglalni és ezekben a hagyatéki ügyekben az örökható nevét nagyobb betűvel írni, avagy vörös ironnal, vagy vörös tintával aláhuzni azért, hogy ezek mint folyamatos hagyatéki ügyek azonnal szembetűnjenek, — ami azután a könyvlapjain a hagyatéki ügyeket könnyebben áttekinthetővé és kezelhetővé teszi.

2. Célszerű lesz a *vagyontalan* és *önjogús-ingós* ügyeknél (melyekben eljárás nem indul s így hagyatékokká kijzői szempontból nem válnak) a „**Kjő**“ lajstromkönyv „*Észrevételek*“ rovatába bejegyezni, hogy „*vagyontalan*“ illetőleg „*önjogús-ingós*“ ügy. Ez a bejegyzés úgy a kir. kijzőnek mint a bíróságnak is az ügyek áttekintését, ellenőrzését megkönnyíti.

Egyébként pedig az „*Észrevételek*“ rovatába általában véve a hagyatéki ügy, vagy havi kimutatás **késedelmességére vonatkozó adatokat**, okokat kell röviden bejegyezni.

3. Áttérve már most a „**Kjő**“ lajstromkönyv **egyes rovataiba bejegyzendő adatokra**, — azokra nézve a következő véleményemet nyilvánítom:

A.) Általános szabályként:

a) az 1—6 és a 11—14 rovatok minden ügyben kitöltendők az esetek különfélesége szerint:

b) a *tárgyalásos* ügyek kizárólag csak a 8. és 9., az „**Öb**“-os ügyek pedig kizárólag csak a 10. rovatban tartandók nyilván, — kivéve azt az esetet, amikor az „**Öb**“-os ügy tárgyalásos ügygyé alakul át, mert ilyenkor a 10. rovatban foglalt bejegyzés áthúzásával a 8. rovatban tüntetjük fel a tárgyalásos eljárás megindításának és a 9. rovatban a befejezésének idejét;

c) a lajstromkönyv egyes rovatait akkor kell kitölteni, amikor a megfelelő cselekmény történik, pl. tárgyalás kitűzése alkalmá-

val bejegyezzük a tárgyalási határnapot, beterjesztéskor ennek a napját stb. . .

B) Az egyes rovatokra nézve:

a) az 1—6 számokkal jelölt rovatok feliratai világosan mutatják az azokba teljesítendő bejegyzéseket:

b) a 7-ik rovatba a bírósághoz való beterjesztés időpontját lehet bejegyezni és ez a bejegyzés tünteti fel azt, hogy az ügy befejezéshez jutott. Ezek lesznek t. i. a *vagyontalan* és *önjogús-ingós* ügyek;

c) a 8-ik rovatba vagyis az *eljárás megindításának* idejéül, a **tárgyalásos** ügyekben a *tárgyalás kitűzésének időpontját* — míg a 10-ik rovatba, amikor t. i. örök. bizonyítványt kértek, a *kérvény beérkezésének időpontját* kell bejegyezni;

d) a 9-ik rovatba, vagyis az *eljárás befejezésének* rovatába azon *dátumot* vezetjük be, amikor az ügyben az *utolsó befejező tárgyalást* megtartottuk;

e) a 11-ik és 12-ik rovatokba, vagyis a *bírósághoz és gyámhatósághoz beterjesztések rovatába* az ügyeknek a bírósághoz és gyámhatósághoz történt akár *időközi*, (bekérték az iratokat) akár a *végleges* (teljes befejezéskor) *beterjesztésének időpontját* írjuk. Ha azután az iratok akár a bíróságtól (időközi beterjesztés esetén), akár a gyámhatóságtól visszaérkeztek, akkor az *előbbi dátumokat keresztül húzzuk* és az ügy visszaérkezésének napját az *észrevételek rovatába* feltüntethetjük, — a majdani (későbbi) beterjesztéskor pedig ismét *új dátumot* írunk.

4) A lajstromkönyv 13. rovatába a *legfontosabb mozzanatok* a **lehető rövidítéssel**, míg a 14. rovatába a **késedelem döntő okai vezérszóval** jelzendők. A 13. rovat a tett intézkedéskor töltendő ki, így pl. a tárgyalási határnap a tárgyalás kitűzésekor, mert a lajstromkönyv célja az, hogy tájékoztatóul szolgáljon mindenkor és mindenkinek az ügy állásáról és *ne legyen szükség az iratboríték (ügyiratok) elővételére*.

A rövidítések a következők lehetnek: „1928. IV. 28. illetéesség betérj. közp. j.b.-hoz“ vagy „1928. IV. 10. tárgy.“ vagy „1928. IV. 25. megker. gondnok kirend.“ vagy „1928. VII. 20. gyámhat. sürg.“ vagy „1928. VI. 10. leltározó sürg.“ vagy „1928. „XI. 5. hird.“ vagy „1928. VII. 2. zár alá vétel betérj. j.b.-hoz“

stb. stb. Sőt még ezek az itt példázott rövidítések is rövidebbre foghatók. . . .

Ezeket és az ezekhez hasonló rövid bejegyzéseket indokolja különösen az is, hogy az egyes hagyatéki ügyek iratborítékainak belső oldalán a folyószám alatt *tett intézkedések*, valamint a *beérkezett iratok is, érkezésük napjával szintén feljegyzendők* és ezen *feljegyzéseknek az iratborítékon több helye és tere lesz.*

5.) Az ú. n. „**iratborítékok**“-ról az Öenr. 16. §-a rendelkezik részletesebben. Ezeket az iratborítékokat — a rendeletben előszabottak megtartása mellett, — mindegyik Kartárs a saját izlésének megfelelően készítteti el, illetőleg rendeli meg. Fő szempont ezeknél is az, hogy úgy külső mint belső beosztásuk olyan legyen, hogy az ügy állására nézve minden időben mindenkinek biztos, gyors utmutatást adhassanak és az ügyiratok rendben tartását elősegítsék.

Bizonyos idő elteltével a gyakorlati tapasztalat fogja majd megmutatni, hogy az iratborítéknak milyen beosztása lesz a legcélszerűbb.

Egyébként minden további magyarázat helyett az A. lajstromkönyv (Kjő) összes rovatait különböző esetekkel kitöltve *csupán tájékoztató-utmutatóul* e dolgozatom végén összeállításban közlöm:

II.

Az örökösödési eljárásra nem illetékes kir. közjegyző az általa felvett, vagy nála letett végrendeletet kihirdetés céljából hol mutassa be?

Több Kartársam felvetette azt a kérdést, hogy ahol ugyanazon székhelyen több kir. kjző működik, (pl. Budapest, Debrecen, Pécs stb.) a hagyatéki eljárásra nem illetékes kjző az általa felvett, nála letett, neki átadott, hozzá beküldött végrendeletet bemutathatja-e *az eljárásra illetékes, székhelyén működő kjzőnek kihirdetés végett*, — avagy kizárólag csak a székhelyén lévő járásbírósnak?

A kérdés felvetését egyfelől Közlönyünk előző számában megjelent dolgozatomnak „*a végrendelet kihirdetése*“ című része, (III. fő, B. 2. és 3. alpont) másfelől az Öenr. 17-ik §-a utolsóelőtti bekezdésében és 18-ik §-ában, valamint az Öe. 25. §-a és az Öen. 4. 5. és 16. §-aiban foglalt rendelkezések egybevetése és nem egészen összhangzó, hanem kételyekre okot adó rendelkezései idézték elő.

Tény az, hogy az Öen. 5. §-a a hagyatéki eljárásra illetékes kjzőt csak arra jogosítja fel, hogy az általa felvett, nála letett, vagy olyan végrendeletet, amelyet a hf. ívhez mellékeltek, vagy egyébként hozzá küldöttek, vagy neki átadtak ő maga hirdeti ki; de tény az is, hogy az Öen. sehol expressis verbis *nem is tiltja el* egy másik kjző által felvett vagy ennél letett végrendelet kihirdetésétől *sem*; sőt tény az is, hogy az Öe. 25. §-ának 3. bekezdésében foglalt azon rendelkezés, hogy „a kir. kjző a nála lévő, vagy neki átadott végrendeletet a székhelyén lévő kir. járásbírósnak tartozik bemutatni“ továbbra is érvényben maradt.

Úgyde mégis az Öen. ratiója kétségtelenül az volt, hogy a végrendelet az illetékes kir. kjző által hirdettessék ki *mindazon esetekben, amelyekben ennek lehetősége fennforog és pedig azon okból, hogy ezzel egyrészt a bíróság munkája csökkentessék, másrészt pedig az eljárás egyszerűsítették és gyorsították . . .*

Ez a lényege és egyben indokoltsága annak, hogy az illetékes kir. kjző az Öen. által a végrendeletek kihirdetésére feljogosított. Hogyha pedig az általa felvett stb. . . . végrendelet kihirdetésére az illetékes kir. kjző feljogosított, — miért ne volna jogosult az ugyanazon székhelyen működő másik kjző által hozzá bemutatott végrendelet kihirdetésére és illetőleg miért ne volna jogosult az ugyanazon székhelyen lakó nem illetékes kjző, az illetékes kir. kjzőnek a nála lévő végrendeletet kihirdetés végett bemutatni? . . . Hiszen nyilvánvaló, hogy amennyiben *egy és ugyanazon székhelyen több kjző működik* és közülük az eljárásra valamelyik illetékes, akkor az a *másik* kjző, aki az eljárásra nem illetékes, de nála az örökösödési végrendelete van: igen *megkönnyíti* a bíróság munkáját és nagyon *meggyorsítja* az eljárást is azzal, ha az eljárásra illetékes ugyanazon székhelyen működő kjzőnek mutatja be a végrendeletet kihirdetés végett; — még ellenkező esetben nehézkesebbé, hosszadalmasabbá és bonyolulttá is lesz az eljárás . . .

Ez a bírói munka csökkentés és eljárás egyszerűsítés és gyorsítás volt az indoka annak, hogy az Öen. az eljárásra illetékes kjzőnek jogkörébe utalta azon végrendeletek kihirdetését, amelyek az Öen. 5. §-ában írva vannak. Ezért, vagyis kizárólag gyakorlati és célszerűségi tekintetből kiindulva intézkedik az Öenr. 17. §-ának utolsóelőtti bekezdése akképpen, hogy „*ha a végrendeletet kir. kjző hirdeti ki*“ . . . „*más kjző által bemutatott végrendeletet ezen kir. kjző jelenlétében . . .*“ kell a „*kjző hivatalos*

helyiségében kihirdetni“, — ami világosan azt jelenti, amit dolgozatomban a megjelölt helyen kifejeztem, hogy t. i. az eljárásra nem illetékes kijző a végrendeletet az illetékes kijzőnek is bemutathatja, — önként értetvén, — *ha mindketten ugyanazon székhelyen működnek.*

A hiba nézetem szerint abban van, hogy az Öen. 16. §-ában mulasztás történt. Elmulasztatott ott az Öen. 25. §-a 3-ik bekezdésének a fentiek szerinti módosulására való hivatkozás, holott a törvényhozó célzata bizonyosan az volt, miszerint a fentirt okokból a nem illetékes kijzöt is feljogosítja arra, hogy a végrendeletet az eljárásra illetékes kijzőnek kihirdetés végett bemutathassa, — *ha mindketten ugyanazon székhelyen működnek* és csupán véletlen tévedésből feledkezett meg ezen rendelkezésről a törvényhozó azon okból, mert *nem gondolt az egy székhelyen működő több kir. kijzöre.* Ezt én pusztán törvényszerkesztési hibának tekintem. Minden emberi alkotás többé-kevésbé tökéletlen. Én bizonyos vagyok abban, hogyha ma újból alkottatnék a törvény, akkor abban bennfoglaltatnék azon a törvény szelleméből logikusan folyó rendelkezés, amit fentebb már megjelöltem.

Ma azonban, *ha csak szigorúan a törvény rendelkezéseit és nem annak intentioit s a gyakorlat érdekeit tartjuk szem előtt,* — az eljárásra nem illetékes kijző az általa felvett, nála letett végrendeletet a székhelyén lévő kir. jbiróságnak tartoznék kihirdetés végett bemutatni.

Véleményem szerint azonban abból, ha a fentirtak szerint az eljárásra nem illetékes kir. kijző, az eljárásra illetékes kijzőnek mutatná be a végrendeletet kihirdetés végett és utóbbi a kihirdetést teljesítené, joghátrány nem származnék sem a bemutató, sem a kihirdető kijzöre, sem pedig a felekre, mert az esetleg szabálytalanul történt kihirdetés a végrendelet érvényességét alaki szempontból nem érintené és pedig annál kevésbé, mert a végrendelet kihirdetésének cselekményét két kir. kijző hitelessége tanúsítaná, holott ha az eljárásra illetékes kir. kijző hirdeti ki az általa felvett, nála letett stb. végrendeletet, akkor ezen cselekményt, ha az érdekeltek nem jelennek meg: ő maga tanúsítja, rendszerint két irodai alkalmazottja előtt... Ez pedig kevesebb biztosíték, — mint a két kir. kijző közreműködésével történt kihirdetés...

Alig is tételezhető fel, hogy ilyen esetben a végrendelet érvényességét vita tárgyává tennék, de ha az megtörténnék is, a vég-

rendelet érvényessége a kihirdetés szabálytalansága miatt megdönthető nem lenne, — legfeljebb a végrendelet újra kihirdetése rendeltetnék el, — aminek azonban jelentősége alig volna, — mert a végrendelet kihirdetésének az a célja, hogy tájékoztatást nyújtson azon személyekről, akik a hagyatékra igényt támaszthatnának, — már úgyszólván teljesezésbe ment.

Nemcsak előttem, hanem azt hiszem valamennyi Kartársam előtt is világos most már, hogy amennyiben az Öen. újból alkottatnék, — abba az a rendelkezés, hogy az egy és ugyanazon székhelyen működő kir. kijzők közül az eljárásra nem illetékes kir. kijző, az eljárásra illetékes kir. kijzőnek az általa felvett, nála letett, hozzá beküldött vagy neki átadott végrendeletet kihirdetés végett bemutatni jogosult, — felvételnek.

Minthogy azonban az Öen. 5. §. erről kifejezetten nem intézkedik és meggyőződésem szerint az Öen. 16-ik §-ában véletlenül az Öen. 25-ik §. 3-ik bekezdésének a fentiek szerinti módosítása elmulasztatott, — bár az Öenr. 17-ik §-ának fent idézett utolsó előtti bekezdése ezt jóvá tenni kívánta, — mert minden szempont, melyet úgy az Öen., mint az Öenr. is célul tűzött ki (birói munka csökkentés, eljárás gyorsítás, egyszerűsítés) emellett szólnak és nincs is annak semmi elvi akadálya sem, — hiszen az eljárásra illetékes kir. kijzőnek a nála lévő végrendeletre nézve a kihirdetés joga megadatott, — mégis a lehető kételyek, félreértések, vitatkozások, esetleges perlekedések s ezekből keletkező kellemetlenségek elkerülése okából opportunusabb lesz a szóban forgó esetben a végrendelet kihirdetését a székhelyen lévő biróságnál teljesíteni addig is, amíg az Öen. fentemlített hiánya a törvényhozás útján pótolthatnék.

* * *

Még több kisebb-nagyobb kérdés is merült fel, amelyekkel azonban célszerűbben látjuk bizonyos idő eltelté után a gyakorlati életből szerzendő tapasztalatok alapján később foglalkozni.

Folyószám	A halálozási ív érkezésének éve, hónapja, napja	A meghalt neve és lakóhelye	A halál helye és ideje	A betérjesztő neve	A letét-napló tétele	Eljárás nélkül ért véget
1	2	3	4	5	6	7
1	—	Bpest sz. főv. VIII. ker. havi kimutatása	—	VIII. ker. előlj.	—	—
2	1928. VIII/30	Kulcsár Emil Bpest	Budapest, 1928. VIII. 2.	" " "	—	1928. XII.30.
3	" "	Kis János Bpest	Budapest, 1928. VIII. 5.	" " "	1/1928	—
4	" VIII/31	Nagy Pál Bpest	Budapest, 1928. VIII. 5.	" " "	—	—
5	" IX/1	Szabó József Bpest	Budapest, 1928. VIII. 7.	" " "	—	—
6	" IX/10	Szücs János Bpest	Budapest, 1928. VIII. 10.	Szücs Péter és társai	—	—

Az eljárás		Örökösödési vagy hagyományi bizonyítványt kértek	Bíróság-hoz	Gyámhatóság-hoz	Egyéb intézkedés	Észrevételek
megindításának ideje	befejezésének ideje					
8	9	10	11	12	13	14
—	—	—	1928. VII. 14.	—	1928. IV. 22. sürg.	
—	—	—	1929 I. 14.	—		vagyontalan
1928. VIII.31	1928. XII.10	—	1928. XII.16	1928. X.20.	1928. VIII. 31. megkeresés tkvi kiv.-ért	
					1928. IX. 25. tárgy kitűzése	
					1928. XI. 10. gyámh. sürg.	
—	—	—	1929. I. 14.	—		önjogus. ingós.
1928. IX.10.		—		1928. X. 19.	928. IX. 18. tárgy. kit.	egyezség miatt halasztva
					928. IX.29. " "	
					928. X. 28 gyámh. vissza küldi az iratokat kieg.	
					928. XI.30 tágy.kit.	
					928. XII. 21. " "	
		1928. IX.12.	1929. I. 2.	—	928. IX. 26. kieg. idézve.	
					928. IX. 29. hird. kibocs.	
					928. XII. 12. Öb. tervezet	

Az örökösödési eljárás tárgyában a kamaraközi értekezlet által annak idején benyújtott memorandum.

Most, hogy az 1927. évi IV. t. c. életbeléptetése és végrehajtása tárgyában kibocsátott 11000/1928. I. M. számú rendelet az örökösödési eljárásra vonatkozó reformtörekvések egy újabb szakaszát lezárta, a magyar közjegyzői Kar ez irányú álláspontjának igazolása, illetve ezen álláspont érvényesítéseért a multban folytatott tevékenység leszögezése és a jövőben folytatandó további reformmozgalmak irányítása céljából szükségesnek tartjuk az alábbiakban egész terjedelmében közölni azt a memorandumot amelyet e tárgyban a Budapesten 1926. évi szeptember hó 11. és 12. napján megtartott kamaraközi értekezlet állásfoglalása alapján az Igazságügyminiszter úrhoz intéztek s annak kiegészítő részét képező módosító indítványokat az akkor még törvényjavaslatként szerepelt örökösödési eljárási novellához.

A memorandumot és az indítványokat a kamaraközi értekezleten történt megbeszélések alapján javarészen *Galánffy* János dr. és *Kőrösy* Bertalan dr. kartársaink ez irányú értékes munkálatai alapján állították össze s e felterjesztett — sajnos azonban vajmi kevés figyelemre méltatott — memorandum és módosító indítványok teljes szövege a következő:

*

Az örökösödési eljárásról szóló 1894. XVI. t.-c.-nek részleges reformjára az első lépést Nagyméltóságod által az összes közjegyzői kamarákkal az 1924-ik év június havában közölt — törvénytervezet tartalmazta. Ez a törvénytervezet körülbelül azonos intézkedéseket foglalt magában a nemzetgyűléshez 1078. sz. a. benyújtott törvényjavaslattal. Annak idején részletes tárgyalás alá vettük volt azt a törvénytervezetet s kimutatva, hogy semmi egyebet nem intencionált, mint azt, hogy az örökösödési eljárás előkészítő, adminisztratív teendői a közjegyzőkre bizassanak s a bíróság ilyen módon tehermentesíttessék, egyhangúan állást foglaltunk ellene anélkül, hogy csak meg is említettük volna azt a régi törekvésünket, mely szerint az örökösödési eljárás egész lefolytatását közjegyzői hatáskörbe utaltatni kívánjuk.

Ennél az állásfoglalásnál annak a meggondolása vezérelt bennünket, hogy bár sem általános jogszolgáltatási szempontokból, sem a közjegyzői kar speciális érdekéből nem helyes és nem kívánatos az, hogy mi az örökösödési eljárás vitelénél csakmint „bírói megbizottak“ működünk s így a bírósággal szemben erősen függési viszonyban vagyunk, mégis a mai nehéz gazdasági viszonyok közt inkább maradunk ebben a félszeg állapotban, mintsem, hogy az örökösödési eljárásnak egészen a mi hatáskörünkbe való utalása mellett kénytelenek legyünk az eljárás előkészítésével járó nagy munkatöbbletet végezni és ennek elvégzésére minden irodában legalább is egy egészen új munkaerőt beállítani és ezzel magukat nagy kiadástöbblettel terhelni.

Ámde az a reménységünk, hogy ettől a nagy munka- és kiadástöbblettől megmeneküljünk, nem teljesedett, mert Nagyméltóságod bizonyára a bírói munkaapasztás és ezzel az államháztartási kiadások csökkentésének szempontjából szükségesnek látta az 1078. számú törvényjavaslatot a nemzetgyűléshez benyújtani anélkül, hogy a javaslat bizottsági tárgyalásához a közjegyzői kamarák kiküldötteit vagyis az örökösödési eljárással gyakorlatilag állandóan foglalkozó s így tanácsadásra leghivatottabb szakértőket tanácskozássra meghívta volna, amit pedig annak idején kértünk is. Amikor tehát most már az előtt a kényszerhelyzet előtt állunk, hogy az előkészítés nagy munkatöbbletét s az ezzel járó nagy anyagi megterhelést vállalnunk kell: vesszük magunknak azt a bátorságot, hogy ismét hangsúlyozni merjük azt a régi kívánságunkat, amely arra irányul, hogy a nem vitás egész örökösödési eljárás (a biztosítási intézkedések, a perreutasítás és az örökösödési eljárás érdemi részének befejezése után még szükséges egyes teendők kivételével) a mi hatáskörünkbe utaltassék. Igaz ugyan, hogy több felterjesztésünkben hangsúlyoztuk volt, mikép az örökösödési eljárásnak közjegyzői hatáskörbe utalásával reánk nehezedő nagy munka- és költség-többlettel csak az esetben tartjuk a tömeges új közjegyzői állások szervezése és hazánk gazdasági életének megroskadása következtében anyagi létében megtámadott karunkat méltányosan megterhelhetőnek, ha ezért az okiratszerkesztés terén jelentékeny hatáskör kiterjesztést kapunk és igaz, hogy a Nagyméltóságod által ugyancsak a nemzetgyűléshez benyújtott 1077. sz. törvényjavaslat ilyen jelentékeny kiterjesztést egyáltalán nem tartalmaz, számbavehető új kereseti forrást nem nyit meg részünkre.

s így az örökösödési eljárásnak közjegyzői hatáskörbe való utalása reánk nézve csak egy óriási terhet jelent, úgy hogy épen ezért ma is azon az állásponton vagyunk, hogy a mi szempontunkból leghelyesebb lenne az 1078. sz. javaslatnak a napirendről való levétele.

Azonban ha ez nem lehetséges s ha meg kell lenni annak, hogy az örökösödési eljárásnak összes előkészítő cselekményeit a kir. közjegyző végezze, akkor már nincs más választásunk, mint kérni azt, hogy az örökösödési eljárás érdemleges része, az örököségi jogutódlás tanúsítása is tétessék át közjegyzői hatáskörbe, mert azt, hogy az örökösödési eljárás során az előkészítő, kezelői munkálatokat mi végezzük a bíróság helyett, de az érdemi befejezés ne a mi hatáskörünkbe tartozzék, nem tartjuk sem a jogszolgáltatás érdekével, sem pedig kari önérzetünkkel összeegyeztethetőnek. A jogszolgáltatás érdekével azért nem, mert a peres és perenkívüli eljárásnak egymástól való elválasztása s így a bíróságnak a maga eredeti rendeltetése számára való visszaadása valóban olyan fontos követelmény, amelynek megvalósítását egyszer már Magyarországon is meg kellene kezdeni és mert a bíróság mai túlterhelt állapotában a hagyatéki ügyek, — amelyek pedig nézetünk szerint az egész gazdasági forgalomnak legfontosabb alapjai, — valóban csigalassúsággal intéztetnek; kari önérzetünkkel pedig azért nem, mert úgy érezzük, hogy semmivel sem szolgáltunk rá arra, hogy a bíróság által vezetettünk egy olyan ügykör tekintetében, amely tulajdonképpen közjegyzői és nem bírói intézkedés alá tartozik s ezzel intézményünk önnállósága, jelentősége lekicsinyíttessék, fejlődési lehetősége megakasztassék, karunk tagjainak erkölcsi és társadalmi helyzete pedig ferde színben tüntetessék fel.

A törvényjavaslat indokolása maga is hangsúlyozza, hogy „a közjegyzők állandóan sürgetik ugyan, hogy az egész hagyatéki eljárás elejétől végig a kir. közjegyző ügykörébe utaltassék, ez ellen a javaslat ellen azonban több oldalról aggodalom merült fel, ezért a tervezet ilyen irányú rendelkezést nem tartalmaz.”

Mi abban a reményben vagyunk, hogy ez az „aggodalom,” — amely különben tudomásunk szerint a kir. ítélőtáblai elnök urak részéről merült fel, — nem a közjegyzői kar erkölcsi és szellemi kvalifikációja tekintetében forog fenn. Ami az előbbit illeti: minden testületben akadnak ugyan magukról megfélemedező és visszaéléseket elkövető egyének, de merjük állítani, hogy a köz-

jegyzői karban semmivel sem nagyobb az ilyenek percentuális száma és semmivel sem súlyosabbak a fegyelmi esetek, mint bármely más közhivatalnoki testületben, mint magában a bírói karban. Ebben Nagyméltóságod, aki a bíróságok tagjainak és a kir. közjegyzőknek fegyelmi ügyeit főfelügyeleti jogánál fogva figyelemmel kíséri, bizonyára igazat fog nekünk adni. Ami pedig a szellemi kvalifikációt illeti, ez alakilag tökéletesen azonos a bírói karéval s épen ezért nem lehet feltételezni azt, hogy a közjegyzők, akik egész életüket hagyatéki ügyek elintézésével töltik el, kevésbbé ismernék az örökjogot és az örökösödési eljárásról szóló törvényt, valamint azokat a gyakorlati módozatokat, amelyek mellett az örökösödési eljárást lefolytatni kell, mint a bíróság tagjai, akik még sem szentelik egész tevékenységüket ennek az egy ügyszaknak, különösen pedig mint azok a pályájuk kezdetén álló bírói titkárok és jegyzők, akiknek ügykörébe a hagyatéki ügyek bírói intézése rendszerint tartozik.

Az aggodalom tehát bizonyára csak abban a tekintetben forog fenn, hogy a közjegyzők nem állanak olyan hatályos ellenőrzés alatt, mint a bíróság tagjai (az egymás által való évi vizsgálatot nem lehet teljesen megnyugtatónak tekinteni) s így ha a hagyatéki ügyeket elhanyagolják, késedelmesen, vagy rosszul látják el és ez által veszélyeztetik azt a fontos állami és társadalmi érdeket, mely a hagyatéki ügyek gyors és helyes lebonyolításához fűződik: — a hatályos ellenőrzés hiánya miatt nagyon nehéz és nagyon lassú a reparáció. Úgy véljük tehát, hogy ha hatályos ellenőrzés alá lehetne vetni a közjegyzők hagyatéki ügyvezetését és ügykezelését, az aggodalom önmagától megszűnik és bátran reá lehetne bízni a közjegyzőkre az egész hagyatéki eljárást.

Hogy pedig ez mennyire helyes lenne a perenkívüli jogszolgáltatásnak a perestől való lehető elválasztása, — a bíróság tehermentesítése és az államháztartási kiadások csökkentése szempontjából, — azt igazán felesleges Nagyméltóságod előtt bővebben fejtegetni.

A hatályos ellenőrzést mi az által gondoljuk megvalósíthatónak, hogy a kir. törvényszéki elnökök jogosíttatnának fel arra, mikép az évi járásbírói vizsgálatok alkalmával megvizsgálják a közjegyzők hagyatéki ügykezelését és ügyvezetését és amennyiben hibákat, mulasztásokat találnak, a megfelelő intézkedés megtétele végett a hagyatéki bíróságot, esetleg a fegyelmi bíróságot értesítenék. Ez a vizsgálat egyáltalán nem róna nagy terhet a törvény-

széki elnökökre, mert egy—egy közjegyzőnél általában olyan kevés hagyatéki ügy van folyamatban, hogy a legalaposabb vizsgálat is gyakorlott szakember részéről egy óránál többet aligha igénybe vesz és végül azt mégis csak el merjük mondani, hogy a közjegyzők túlnyomó nagy többségénél rend, — pedantéria uralkodik az ügyek, már csak gazdasági érdekekből is — elég gyorsan végeztetnek, a mely állításunk valóságát Nagyméltóságodnak az évi ügyforgalmi kimutatásainkra nézve tett észrevételei is támogatják.

Ami pedig az 1894. XVI. t. c. általunk javasolt irányban való módosításának és kiegészítésének novelláris úton való keresztülvitelét illeti, az egyáltalán nem nehéz dolog és mi a magunk részéről el is készítettük az ide vonatkozó tervezetet, melyet ide csatolva ezennel felterjesztünk.

Úgy véljük továbbá, hogyha a rendes örökösödési eljárás lebonyolítása közjegyzői hatáskörbe utaltatnék, semmi akadály sem lenne annak, hogy — az ú. n. hirdetményi eljárás mellett — az örökösödési és hagyományi bizonyítványt is a közjegyző saját hatáskörében készítse el és adja ki, ha már ennek az intézménynek — bizonyára nem jogszolgáltatási érdekből, — egyáltalán meg kell maradni. Mi ugyan változatlanul azon az állásponton vagyunk most is, hogy az örökösödési és hagyományi bizonyítványokra, illetőleg az 1894. XVI. t. c. X. fejezetében szabályozott külön eljárásra semmi szükség nincs. E tekintetben leszögezzük e helyen is az 1922-ik évben Budapesten megtartott országos közjegyzői kongresszuson egyhangúlag hozott következő határozatot: „a kir. közjegyzők országos kongresszusa mai örökösödési eljárásunkat sürgősen reformálandónak tartja olyképen, hogy az örökösödési eljárásban a kir. közjegyzők kizárólagossága és önállósítása végett minden hagyatéki ügyben az eljárás az örökhagyó halála vagy holtta nyilvánítása után hivatalból megindítandó és a mai birói hagyatékátadó végzés helyett — nem vitás hagyatéki ügyekben az öröklési jogviszonyok rendezése kir. közjegyző által tanusítandó. A közjegyzői tanusítvány foganatosítása a bíróság hatáskörébe tartozik“.

Ebben a határozatban kifejezést nyert a közjegyzői karnak örökösödési eljárásunk reformját illetőleg azon egyértelmű véleménye, — mely reánk nézve jövőre is irányadó és pedig:

1-ször, hogy minden hagyatéki ügyben, — tehát úgy azokban, melyekben mai jogunk szerint az eljárás hivatalból egyáltalán nem

indíttatik meg, t. i. amidőn kizárólag önjogúak az örökösök és a hagyatéki vagyon kizárólag ingókból áll, valamint azokban, melyekben az eljárás hivatalból, feltételesen vagyis 3 hónap letelte után indíttatik meg t. i. amidőn kizárólag önjogúak az örökösök és a hagyatékhoz ingatlan is tartozik: — az eljárás azonnal feltétlenül hivatalból induljon meg, mert: az önjogús ingós hagyatéki ügyekben tapasztalatunk szerint többször megtörtént már, hogy a hagyatéki vagyon eltűnt, elrejtetett, vagy eltitkoltatott és így az örökösök annak birtokába nem juthattak; továbbá előfordult az is, hogy a jogszerű örökösöket és a halálesetre szóló intézkedéseket elhallgatták, eltitkolták és így úgy a hagyatéki vagyon, mint az öröklési jogok tekintetében bonyodalmak, perek támadtak, — mindezek felül ilyen hagyatéki ügyekben a vagyon eltitkolása következtében az államkincstár is igen nagy kárt szenved az öröklési illeték elvesztése miatt.

2-szor, hogy az örökösödési és hagyományi bizonyítvány intézménye vagyis a hagyatéki ügyeknek ú. n. hirdetményi eljárás mellett való rendezése hatályon kívül helyezendő és pedig: a) a felek érdeke, b) a bírósági munkateher kevesebbítése, c) a jogbiztonsági érdekek megóvása és d) a telekkönyvek rendezettsége okából.

Ugyanis a) a felek érdekében hátrányos és káros, mert nem egyszerűbb, nem rövidebb és nem kevésbé költséges ez az eljárás a rendes tárgyalási eljárásnál, sőt éppen ellenkezőleg: szövevényesebb, mert a kizárólagos öröklés jog igazolására és a hagyatéki vagyon megállapítására sok hiteles okmányt kell beszerezni; (haláleset felvétel, családi értesítő, tkvi kivonat, adó-érték bizonyítvány stb.) — hosszadalmasabb, mert 3 hónap eltelté előtt nem lehet örökösödési bizonyítványt kiadni, míg az átadó végzés a legtöbb esetben 3 hónapon belül is meghozható. Maga a hirdetmény lejártja is legkevesebb 45 nap; — költségesebb is, mert a laikus nem tudja elkészíteni a munkálatokat, — ha pedig mással készítteti, többbe kerül mint az alacsony közjegyzői díj és ezeken felül minden okmány bélyegköteles és beszerzése is sok kiadással jár. Gyakorlatból tudjuk, hogy az egyszerű falusi ember szabad akaratából örökösödési bizonyítványt sohasem kérne, nem is ismeri azt, ha ismerné, akkor éppen nem kérné, hanem rá erőszakolja az, akinek abból haszna van; — b) a bírósági munkaterhet sem kevesebbítik, sőt növelik, mert az ilyen kérvények túlnyomólag avatatlan közegek (községi jegyzők és zúgírások) kezében hibás elkészítésük és

hiányos felszerelésük miatt a bíróságoknak sok nehézséget okoznak. De a bíróságok munkaterhét nagyon megnöveli az is, hogy még a helyesen készített ÖB. ügyeket is elejétől végig át kell tanulmányozni és csak ennek megtörténte után lehet az örökösödési bizonyítványt megfogalmazni és kiadni; c) a jogbiztonsági követelmények sem részesülnek kellő védelemben az Öb-nál, mert a haláleset felvétel, mely egyoldalú bemondáson nyugszik, nem megbízható alap az öröklési jog igazolására, mert az örökösök egyrésze és a végrendelet gyakran kimarad belőle, kiskorúak nagykorúaknak vétetnek fel; örökösök helytelenül állapíttatnak meg; — magát a hirdetményi felhívást is éppen az örökösök nem olvassák; ez az eljárás tehát csak egy fictiora van építve; d) legnagyobb fogyatéka a hirdetményes eljárásnak mégis az, hogy a tekkönyvi állapotok rendezésére nem alkalmas, mert az örökösödési eljárás 67—70. §§-aiban szabályozott telekkönyvi rendezés, tehát az örökösödési eljárás legfőbb célja nem érvényesíthető benne, sőt gyakran előfordul az is, hogy egyes ingatlanok kihagyatnak és később utaltatnak mint díjtalan póthagyaték a közjegyzők elébe.

Mindezekből a gyakorlati életben előforduló tapasztalatokból nyilvánvaló, hogy a hirdetményes eljárás fenntartására semmi szükség nincsen, mert az úgy a köz- mint magánérdekekre felette káros és hátrányos.

Azonban ha a fenti és egyéb előterjesztéseink és indokaink ellenében is Nagyméltóságod — amint javaslatából látjuk, — az Öb. intézményét, vagyis a hirdetményi eljárást fenntartandónak véli, akkor nem marad más hátra, mint az, hogy ennek az eljárásnak a vezetése, intézése és befejezése a kir. közjegyzőkre bizassék, akiknek ez ügyekben való működése igen jelentékeny terhet venne le a bíróságról: a közjegyző intézkedésének tárgyilagosságát pedig igen egyszerűen lehetne egy „előterjesztési jog“ megadásával biztosítani.

Mellékelt tervezetünk tehát az örökösödési eljárásnak a fenti irányban való módosítását is felöleli.

Végül pedig van néhány javaslatunk a mellékelt tervezetben, mely részint a közjegyzőnek a hagyatéki ügyek önnáló hatáskörbe való intézéséből folyik, részint egy eddig is nagyon méltánytalan s fájdalom a javaslat által is fenntartott állapot megszüntetését célozza, részint pedig a javaslat nem elég gyakorlatias intézkedésével szemben ajánl módosítást.

* * *

Ezekután legyen szabad tervezetünk részletes indokolására áttérni:

A javaslat 1. §. 2-ik bek. 2. mondata az igazságügyminiszterre kívánja bizoni az illetékes közjegyző megjelölését abban az esetben, ha a járásbíróság területén közjegyzői székhely nincs. Nézetünk szerint ez teljesen felesleges. Általános érvényű miniszteri rendeletek határozzák azt meg, hogy a közjegyzői állások mely járásbíróságok területére vannak rendszeresítve, ha tehát valamely járásbíróság területén közjegyző nincs, a hagyatéki ügyeket annak a közjegyzőnek kell intézni, akinek állása annak a járásbíróságnak a területére rendszeresítve van. Ezen alapul a javaslat 1. §. 2. bek. 2 mondatához fűzött módosításunk.

A javaslat 3. §. 4-ik bekezdése helyébe felvett módosításunkat a következőkben okoljuk meg. A haláleset és leltár felvételénél, valamint ezek beterjesztésénél késedelmes közeget a bíróság esetről-esetre 100.000 koronáig terjedhető rendbirsággal büntetheti. Ezt a rendbirságot, — bár gyűlöletes volta miatt nem kívánatos — mégis át kell ruházni a közjegyzőre, mert különben a közjegyző a községi közegek késedelmessége és mulasztásai miatt a bírósághoz esetről-esetre jelentéseket lesz kénytelen küldeni és ezek alapján intézkednék a bíróság a birság kiszabása iránt, ami nemcsak az ügyek menetét fogja szerfelett hátráltatni és a bíróságot újabb munkával terhelni, hanem a közjegyző tekintélyét is kisebbíti és ezenkívül a községi közegek mulasztásai miatt is a közjegyzőt terhelné a felelősség. Ha tehát rendet akarunk, akkor meg kell adni ahhoz az esetleg szükséges kényszerítő eszközöket is a közjegyzőnek. A birságolásnál a közjegyző tárgyilagosságának a bírósághoz beadható előterjesztés is biztosítéka leend, — eltekintve attól, hogy a közjegyző ezzel a birságolási joggal különben is csak végső szükség esetén élne.

A javaslat 11. §-sa helyett egészen új rendelkezést ajánlunk, mely az Öe. 52. §. 3. bekezdését, illetőleg az 1886. VII. t. c. 32. §-ának intézkedését is hatályon kívül helyezni célozza. Nagy elkeseredéssel tölt el bennünket az, hogy mi, akik ugyanazzal az erkölcsi és szellemi kvalifikációval rendelkezünk, mint a bíróság tagjai, intézményünk 50-ik évének fennállása és ez idő alatt karunk tagjainak tisztességes és közhasznú munkálkodása után is, ki- legyünk téve annak, hogy alantas kezelő tisztviselők módjára megbírságotassunk és pedig megbírságotassunk esetleg bírósági titkárok és jegyzők

által. Úgy hisszük, ezt a bánásmódot már igazán nem érdemeljük meg és ebből már valóban kinőttünk! Meg van nekünk a rendes fegyelmi hatóságunk! Ha valami hibát, vagy mulasztást követünk el, meg van annak a módja, hogy azt fegyelmi hatóságunk megtorolja. A mulasztásnak, de főként a rosszul ellátásnak megállapítása sokszor nagyon nehéz. Tudomással birunk olyan esetről, mikor a járásbiróság megállapította, hogy a közjegyző rosszul látta el a hagyatéki ügyet, a megbizást a közjegyzőtől elvonta, azt a bíróság egy tagjával intéztette el és végeredményben kiderült, hogy a közjegyző járt el helyesen s a helyette kiküldött bíró tévesen; úgy tudjuk, hogy felügyeleti intézkedés is lett ennek a következménye. Ugy tudjuk nem egyszer fordul elő, hogy a bíróságok is teljesen tarthatatlan rossz ítéleteket hoznak, tehát „rosszul látják el“ az ügyet, hogy az ügy elintézésénél indokolatlan késedelmet tanúsítanak és még se ismerünk olyan törvényes rendelkezéseket, amelyek szerint az alsó bíróságok a felső bíróságok által meg rendbirságotatnának. Nincs tehát annak sem látható alapja, hogy a bíróság birságotolja a közjegyzőt, de teljesen indokolatlan az is, hogy a megbizás elvonása miatt ne legyen helye jogorvoslatnak. Kérjük, méltóztassék ezt a „szégyen paragrafust“ megváltoztatni, a bíróságnak a megbizást elvonó határozata ellen pedig — hiszen elvégre a járásbíró sem csallhatatlan — jogorvoslatot adni.

Ha az örökösödési eljárás intézése a közjegyző önálló hatáskörébe utaltatik, akkor önként értetendően meg kell változtatni az 1894. XVI. t. c. 71. §. 1. és 2. bekezdésének, valamint e §. utolsó előtti bekezdésének szövegezését, illetőleg ezek helyett egy olyan szöveget kell tenni, aminőt mi tervezetünk 11. §-ában ajánlunk.

Az örökösödési eljárást — amennyiben az érdekelték közt egyezség jön létre és a gyámhatóság alatt álló személyek érdekeltége esetén — gyámhatóságilag is jóváhagyatik, a hagyaték birói átadása helyett a közjegyző „örökösödési tanusítványá“-val véljük befejezendőnek.

Az örökösödési tanusítványt ugyanolyan alakban véljük kiállítandónak, mint most az 1912. VII. t. c. 29. és 30. §-ai szerint készítendő osztálykivonat, amelyre a bíróság hagyatékátadó végzése helyett a közjegyző vezetné rá azt a tanusítványt, hogy az illető hagyatékban a jogutódlás az előző osztály értelmében történik. Az erre vonatkozó rendelkezéseket tartalmazzák az általunk javasolt

11-b. és 11-d. §-ok és ennek következménye javaslatunk 17-b. §-a szerint az 1912. VII. t. c. 29. és 30. §-ának hatályon kívül helyezése, tervezetünk értelmében a közjegyző által kiállítandó örökösödési tanusítvány ellen a feleknek előterjesztési jogot kell adni a hagyatéki bírósághoz, melyről alább szólunk. Ezen a helyen csak azt szükséges szabályozni, hogy ha az örökösödési tanusítvány ellen előterjesztés nem nyújtatik be, a közjegyzőnek miféle további teendői vannak. Magától értetendő, hogy teendői nem mások, mint amelyek az 1894. XVI. t. c. 75. §-ának 1. és 4. bekezdése szerint a bíróság teendői voltak, amelyek elvégzése után az iratokat be kell terjesztetni a hagyatéki bírósághoz. Erre nézve rendelkezik tervezetünk 11-d §-a. E §-ban ki van emelve az is, hogy a bíróságnak is lesznek még — irattárba helyezés előtt esetleg — teendői. Nevezetesen a biztosítási intézkedések feloldása, kiutalások birói lététben levő összegből, az illeték biztosítása stb. Ezek már feltétlenül hatósági teendők, amiknek végzésére a közjegyző nem alkalmas. Ami ellenben a hagyatéki ingatlanokon az illeték biztosítását illeti, ezt a közjegyző elvégezheti, mert ha az adóhivatal közli vele az illeték összegét és azt az örökösök nem fizetik ki, az örökösödési tanusítvánnyal együtt átteheti az adóhivatal kimutatását is a tkvi hatósághoz, amely ennek alapján hivatalból intézkedik az illeték erejéig a zálogjog bekebelezése iránt. Mindezeknek a szabályozása természetesen a 31.300/921. I. M. sz. rendelet megfelelő megváltoztatását teszi szükségessé.

Az 1894. XVI. t. c. V. fejezetéhez mindössze 2 rövid módosítás szükséges.

Az elsőt, mint önként értetődött tervezetünk 11. §-a tartalmazza.

Az Öe. 94. §-a helyett azonban — tervezetünk 11-f. §-a szerint — egészen új rendelkezést kell felvenni. Ez a rendelkezés azt a célt, amely az Öe. 94. §-ban foglaltatik, tökéletesen megvalósítja. Birósági beleegyezésre semmi szükség nincs, a gyakorlatban eddig sem volt arra — legalább kifejezetten nem bírósági beleegyezés. Ha az örökösök valamely ingatlant eladtak, vagy egyébként elidegenítettek, mellékelte az elidegenítő jogügyletet tartalmazó okirat s a tárgyalási jegyzőkönyvbe — tehát az osztálykivonatba is — belefoglaltatott az a kivánság, hogy az elidegenített ingatlan az örökösök nevére közvetlenül irassék át a jogszerző nevére, az átadó végzés azután ebben az esetben is a rendes formula szerint hangzott — anélkül, hogy külön beleegyezés

jelentetett volna ki — és az átírás mindig megtörtént. Nem is tudjuk megérteni mire való lenne itt a bíróság „beleegyezése“ ha meg van állapítva kik az örökösök és azok mindnyájan beleegyeznek az átírásba, — vagy pedig ha nincsenek megállapítva az örökösök, de az igényt tartók mindnyájan beleegyeznek az átírásba, egészen felesleges a bíróság beleegyezése. Tervezetünk tehát nem tesz egyebet, mint az eddigi gyakorlatot szankcionálja.

Tervezetünknek az 1078. sz. javaslat 12. §. 4. bekezdésének módosítására vonatkozó része indokolást nem igényel.

A javaslat 12. §. utolsó bekezdése csak akkor nem engedi meg az örökösödési bizonyítvány kiadását, ha a közjegyző kérelemre, vagy három havi határidő letelte folytán már határnapot tűzött a hagyaték tárgyalására. Mi szükségesnek tartanók annak a kimondását, hogy az örökösödési bizonyítványt kérni, mert ez következik először is a Öe. 4. §-nak rendelkezéséből („ha a hagyatékhoz ingatlan vagyontartozik és az örökösödési bizonyítvány kiadása iránti kérelmet elő nem terjesztettek“) de másodszor a határidőnek az 1078. sz. javaslat szerint való meghatározása bizonytalanságot teremtene a határidő tekintetében, — mindenféle kontroverziákra adna alkalmat a közjegyző és a bizonyítvány kiadását kérelmező fél közt, bizonyára nem egyszer vádoltatnánk a közjegyzőket azzal, hogy antedatálták a tárgyalás kitűzését csak azért, hogy örökösödési bizonyítványt kérni ne lehessen; harmadszor pedig alkalmat szolgáltatnánk a községi jegyzőknek arra, hogy késedelmesen terjesszék be a haláleset felvételeket olyan esetekben, mikor már közel van az az időpont, amelyben minden örökös nagykorúvá válik.

Nem egy olyan esetet tudunk, hogy a községi jegyzők hónapokig, sőt évekig húzták a haláleset felvétel betérjesztését, inkább kitéve magukat a csekély bírságnak, csak hogy módjukban legyen a kiskorú örökösnek nagykorúvá válásáig az időt kihúzni, hogy azután örökösödési bizonyítvány kiadása iránti kérvényt adhasanak be.

A javaslat 13. §-nak módosítására irányuló javaslatunk egyszerűen törvényes intézkedés alakjába foglalása annak az elvnek, hogy az örökösödési bizonyítvány kiállítása és kiadása, — ha a

kérelem teljesítésének semmi akadálya nincsen, vagyis az elutasításra vagy kiegészítésre ok nem forog fenn: — a kir. közjegyző ügykörébe utaltatik; — hogyha pedig az örökösödési bizonyítványra irányuló kérelem kiegészítendő vagy elutasítandó, a közjegyző határozati tervezetet készít és azt az iratokkal együtt a bírósághoz betérjeszti.

Ha pedig a hirdetményi határidő alatt igényt jelentenek, akkor a hagyatéki ügyet a rendes tárgyalás szabályai szerint intézi el.

Az Öe. XIII. fejezetéhez, illetőleg a javaslat VII. fejezetében módosítást indítványozunk.

A módosító indítvány (tervezetünk 15. a. §-a) egyenes következménye annak a felfogásunknak, hogy a közjegyző ne birói megbizottként, de önálló hatáskörben járjon el. Ha a hatáskörünkbe tartozó minden más közjegyzői teendőnél (1886. VII. t. c. 20. § a d. pontok) nincs szükség díjainknak birói megállapítására, nem látjuk be, miért kell díjainkat éppen az örökösödési eljárásban biróilag megállapítani. A díjak felszámítása a tárgyalási jegyzőkönyvben kötelező. A bíróság akkor, amikor az iratok hozzá betérjesztetnek, mindig ellenőrizheti, helyesen vannak-e azok felszámítva és ha túlzott felszámítást tapasztal, módjában van akár a közjegyzői kamara útján, akár a fegyelmi bíróság útján intézkedni. A feleknek, ha a felszámítást sokallják, módjukban van akár a jegyzőkönyvben kifogást emelni, akár külön beadványban a bírósághoz fordulni, sőt ha sem egyiket, sem másikat nem teszik, hanem csak nem fizetik ki a sokallott díjat és a közjegyző azután ellenük a bíróságnál végrehajtást kér, akkor is jogukban áll a díj felszámítást kifogásolni és a bíróságtól leszállítást kérni; semmi szükség sincs tehát a díjak birói megállapítására és ezzel a közjegyző iránti bizalmatlanság ébrentartására.

Ha az örökösödési eljárás befejezése egyezség esetén, — valamint az örökösödési és hagyományi bizonyítvány elkészítése és kiadása a közjegyzőre bízatik, természetesen gondoskodni kell a közjegyző téves intézkedése ellen jogorvoslatról. Ezt a felek részére biztosítandó „előterjesztés“-sel véljük megoldhatónak, mely előterjesztés felett a hagyatéki bíróság határozná. Ennek az „előterjesztés“-nek szabályozását foglalja magában a tervezetünkben foglalt 15. b. §. amelyre nézve még megjegyezzük, hogy a feleknek nagy megnyugvást adna az, ha előterjesztésünket közvetlenül a bíróságnál is benyújthatnánk, mert így nem lennének kitéve annak a —

szerintünk ugyan teljesen valószínűtlen — veszélynek, hogy a közjegyző az előterjesztést elhallgassa és az örökösödési tanusítványt telekkönyvi fogantatás végett a telekkönyvi hatósághoz áttegye.

A befejező rendelkezéshez indítványozott módosítások nem egyebek, mint törvény formájába való foglalása annak az elvnek, mely szerint a közjegyző a hagyatéki ügyek intézésénél önálló hatáskörben, de a bíróság ellenőrzése mellett — jár el és annak, hogy a közjegyzői ügykezelés és ügyvezetés a törvényszéki elnökök vizsgálata alá vonatik. A javaslat 17-ik §-ának utolsó bekezdése törlendő azért, mert az ebben foglalt rendelkezés csak vitákra szolgáltatna okot, ezt pedig — mivel az eljárást hosszadalmassá tenné, el kell kerülni.

Legyen szabad megjegyezni, mikép igen nagy súlyt helyezünk arra tervezetünkben több helyen felvett javaslatra, hogy a hagyatéki ügy intézését a közjegyzőtől megvonó határozatot, továbbá a közjegyző tanusítványa vagy örökösödési és hagyományi bizonyítványa ellen beadott előterjesztés érdemében hozandó határozatot, végül a díjfelszámítás helyessége tárgyában hozandó határozatot csakis „bíró“ hozhassa meg (tehát jegyző és titkár ne hozhassa meg.) Sokszor és sok helyen fejtettük már ki milyen lealázónak és állásunk tekintélyéhez mennyire méltatlannak és a közönség körében is a közjegyzői állást milyen ferde színben feltüntetőnek tartjuk azt, hogy a mi működésünket bírósági jegyzők és titkárok tehát bírói segédszemélyzet tagjai, akik különben a törvény szerint még csak helyettesek sem lehetnek mellettünk, — vizsgálják felül. Intézményünknek 50 éven át becsületesen és közhasznú módon való funkcionálása után — úgy hisszük — megérdemelnők, hogy ettől a lealázástól megszabadíttassunk.

Végezetül ismételtén arra kérjük Nagyméltóságodat, hogy mai örökösödési eljárásunk (1894. XVI. t. c.) reformját tárgyaló 1078. számú törvényjavaslatot visszavonni méltóztassék, — ha azonban ez már nem volna lehetséges, akkor arra kérjük: méltóztassék a törvény tervezet módosítására irányuló indítványainkat, — melyekben az ország valamennyi közjegyzői kamarájának egyhangú véleménye nyilvánul meg, elfogadni és az 1078. sz. törvényjavaslatot annak értelmében megváltoztatni.

Módosító indítványok az örökösödési eljárást (1894. XVI. t.-c.) módosító 1078. számú törvényjavaslathoz.

A javaslat 1. §. 2. bekezdésének 2-ik mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„Az olyan járásbírószágra nézve, melynek területén közjegyzői székhely nincsen, az a közjegyző jár el, amelyiknek kerületéhez az illetékes járásbírószágra területe tartozik“.

A javaslat 3. §. 4-ik bekezdésének helyébe a következő rendelkezés lép:

„A fent megszabott kötelesség elmulasztása esetről-esetre százezer koronáig terjedhető rendbírsággal büntetendő. A rendbírság az államkincstárt illeti és a községe illetékes kir. közjegyző szabja ki. A rendbírság kiszabása ellen csak előterjesztést lehet tenni a járásbírószághoz. Az előterjesztés tárgyában hozott határozat ellen felfolyamodásnak nincs helye. A kiszabott rendbírságot tizenöt nap alatt kell megfizetni, ellenkező esetben közdók módjára kell behajtani“.

A javaslat 11. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek.

„Az Öe. 52. §. 3. bekezdése hatályon kívül helyeztetik“.

Az Öe. 52. §. 3-ik bekezdéseként következő rendelkezéssel egészítettik ki:

„Ha a hagyatéki bíróság akár hivatalból, akár valamelyik fél panaszára, akár pedig a törvényszéki elnök vizsgálati észrevételei alapján azt észleli, hogy a közjegyző valamely hagyatéki ügyet elhanyagol, késedelmesen vagy egyébként rosszul lát el: a hagyatéki ügy elintézését a hibás közjegyzőtől elvonhatja és helyben székelő más közjegyzőre, ha pedig olyan nincs, bírósági tagra bízhatja — és kisebb mulasztások vagy rendellenességek esetén a közjegyzőt az illetékes közjegyzői kamara útján vonja felelősségre; — súlyosabb esetekben a közjegyzőnek fegyelmi úton való felelősségre vonása iránt a közjegyzői fegyelmi bíróságot megkeresi. Ilyen határozatot azonban a kir. járásbírószágnak csak „bírói“ tagja hozhat.

E határozat ellen a végzés kézbesítésétől számított 3 nap alatt felfolyamodásnak van helye a kir. törvényszékhez. A felfolyamodással együtt köteles a közjegyző az illető hagyatéki ügy összes iratait is betérjeszteni. A járásbírószágra a felfolyamodást az összes iratokkal együtt azonnal köteles a törvényszékhez felterjeszteni, a

törvényszék pedig — esetleg a közjegyző meghallgatása mellett — köteles 8 nap alatt határozatot hozni, mely határozat ellen további jogorvoslatnak helye nincs.

A járásbiróságnak újabb tények, illetőleg mulasztás alapján jogában áll több ízben is olyan határozatot hozni, mellyel az elintézést a közjegyzőtől elvonja s ellene feljelentést tesz, amely esetben mindig ugyanaz az eljárás alkalmazandó.

11-a. §. Az Öe. 71. §. 1 és 2. bekezdése helyett a következő rendelkezések tételnek:

„A hagyatéki tárgyalás befejezésével a közjegyző amennyiben kiskorú vagy gondnokság alatt álló személy van érdekelve, az összes iratokat ahhoz a gyámhatósághoz teszi át, mely a kiskorú vagy gondnokság alatt álló személyre nézve illetékes. (1877. XX. t.-c. 198. §-a.)“

A 71. §. utolsó előtti bekezdése helyett pedig a következő rendelkezés lép:

„A gyámhatóság az egyezés és tárgyalás során létrejött megállapodások jóváhagyásának kérdésében határoz s az iratokat e határozattal kiegészítve visszaküldi a közjegyzőnek.

V. a) fejezet.

Az örökösödési tanusítvány.

11. b. §. Ha az örökösök között — ideértve a gyámhatóság alatt álló személyek törvényes képviselőjét is — az osztály létrejön, akkor az örökösödési eljárás a hagyatéki bírói átadása helyett a közjegyző örökösödési tanusítványával fejeztetik be.

E végből a közjegyző az osztályt aképpen veszi jegyzőkönyvbe, hogy az a hagyatékátadó végzésnek az 1894. XVI. t. c. VII. fejezetében megszabott kellékeit tartalmazza, a jegyzőkönyvből az osztályt szószerint tartalmazó annyi kivonatot készít, hogy úgy neki magának, mint a hagyatéki bíróságnak, az összes érdekelteknek, a gyámhatóságoknak, a kir. adóhivatalnak és a tkvi hatóságoknak jusson egy-egy példány és ezekre a kivonatokra olyan értelmű tanusítványi záradékot vezet reá és lát el saját aláírásával s hivatalos pecsétjével, mely szerint a hagyatékban a jogutódlás az előző osztály értelmében történik.

11. c. §. Az Öe. 72. §-nak első bekezdése hatályon kívül helyeztetik.

Ahol az Öe. VII. fejezetében „átadó végzés“-ről tételik emlí-

tés, e helyett mindenütt a közjegyző által kiállított „örökösödési tanusítvány“ értendő.

11. d. §. Ha az örökösödési tanusítványnak mindenik érdekelt fél részére történt kézbesítésétől számítva 8 nap eltelt úgy, hogy az ellen a közjegyzőnél előterjesztés be nem adatott és az előterjesztési határidő leteltétől számított további 8 nap alatt a hagyatéki bíróság sem hívta fel — a nála benyújtott előterjesztés folytán — az iratok betérjesztésére: a közjegyző a még nála levő tanusítványi példányokra reávezeti azt a záradékot, hogy előterjesztés törvényes határidőn belül be nem adatott, az Öe. 75. §. első és utolsó bekezdésében előírt teendőket teljesíti, azután pedig — amennyiben már további teendői nem lennének, — a hagyatéki iratokat betérjeszti a hagyatéki bírósághoz, amely azokat — az esetleg szükséges birói intézkedések (Öe. 75. §. 2-ik bek. 84. §. stb.) megtétele után irattárba helyezi. A közjegyzőnek kötelességében áll a felek kívánságára az ő birtokukban levő tanusítványi példányokra is azt a záradékot, hogy előterjesztés be nem adatott, utólag bármikor rávezetni.

V. b) fejezet.

Perreutasítás stb.

11. e. §. Az Öe. 84. §-a első bekezdéseként a következő rendelkezéssel egészítettik ki:

Ha örökösödési tanusítvány kiadásának helye nincs, a közjegyző az iratokat betérjeszti a hagyatéki bírósághoz.

Az Öe. 94. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

11. f. §. Ha az örökösödési tulajdonos bekebelezett valamely ingatlant az érdekeltek az örökösödési tanusítvány kiállítása előtt magánkézből eladnak, vagy más módon elidegenítenek, a felek kérelmére a tárgyalási jegyzőkönyvbe s ennek alapján az örökösödési tanusítványba ez a körülmény felveendő s kifejezendő az a kívánság, hogy a vevő illetőleg jogszerző tulajdonjoga közvetlenül az örökösödés után telekkönyvileg bekebelezendő.

Ezen az alapon a vevő, illetőleg jogszerző tulajdonjoga közvetlen bekebelezésének csak akkor van helye, ha az elidegenítés valamennyi érdekeltnek s vitás kérdések fennforgása esetén pedig valamennyi igényt tartónak hozzájárulásával jött létre s amennyiben az említett szerződő felek között kiskorúak, vagy gondnokság alatt állók is vannak — a jogügylet a gyámhatóság által jóváhagyatott,

Ez a szabály az Öe. 70. §-a esetében is megfelelően alkalmazandó.

VI. fejezet.

Az örökösödési bizonyítvány.

A javaslat 12. §. 4-ik bekezdéséből kimarad ez: „a járás-bírósághoz címezve“. A javaslat utolsó bekezdése helyett a következő szöveg jön: „örökösödési“ bizonyítvány kiadását nem lehet kérni, ha az örökhagyó halálától számítva 3 hónap eltelt, vagy ezen belül sem, ha a hagyatéki eljárás megindítása iránt kérelem adatott be“.

A javaslat 13. §-ának 2-ik bekezdése a következőképpen módosul:

„Ha a közjegyző úgy találja, hogy a kérelem teljesítésének nincs törvényes akadálya: hirdetményt bocsát ki, amelyben felhívja mindazokat, akik az örökség tárgyát tevő ingatlanra mint örökösök, köteles részre jogosultak vagy utóörökösök jogot támasztanak, hogy igényeiket 45 nap alatt nála jelentsék be, mert ellenkező esetben az örökösödési bizonyítványt kiállítja“.

A javaslat 13. §-ának utolsó bekezdése elmarad és ahelyett a következő rendelkezés lép:

„A hirdetményi határidő lejártá után — ha öröklési igényt nem jelentenek, — a közjegyző a kellően felszerelt kérvény alapján az örökösödési bizonyítványt az 1894. évi XVI. t. c. X. fejezetében (101. és 104. §.) megszabott kellékekkel, saját aláírásával és hivatalos pecsétjével ellátva annyi példányban állítja ki, hogy úgy neki magának mint a hagyatéki bíróságnak, az örökösöknek, a köteles-részre jogosítottaknak, ingatlan hagyományosának, esetleg utóhagyományosának, az örökhagyó özvegyének, szóval az összes érdekeltnek, a kir. adóhivatalnak és a tkvi hatóságnak egy-egy példány jusson és ezeknek kézbesítéséről gondoskodik.

13. §. A. pont.

Ha az örökösödési bizonyítványnak minden érdekelt fél részére történt kézbesítésétől számítva 8 nap eltelt úgy, hogy az ellen a közjegyzőnél előterjesztés be nem adatott és az előterjesztési határidő leteltétől számított további 8 nap alatt a hagyatéki bíróság sem hívta fel a nála benyújtott előterjesztés folytán az iratok beterjesztésére: a közjegyző a még nála levő példányokra rávezeti azt a

záradékot, hogy előterjesztés a törvényes határidőben nem adatott és ezt követőleg az 1894. évi XVI. t. c. X. fejezetében (102. §.) megszabott teendőket teljesíti, — végül pedig amennyiben további teendői már nem lennének, a hagyatéki iratokat beterjeszti a hagyatéki bírósághoz, amely azokat az esetleg még szükséges birói intézkedések megtétele után irattárba helyezi. A közjegyzőnek kötelessége a felek kívánatára az ő birtokukban levő örökösödési bizonyítvány példányaira is azt a záradékot, hogy előterjesztés be nem adatott, utólag bármikor rávezetni.

Az örökösödési eljárás (1894. XVI. t. c.) 103. §-ának 2-ik bekezdése elmarad és helyébe ez a rendelkezés lép:

„Ha a hirdetményi határidő alatt igényt jelentettek be: a netalán szükséges leltározás iránt való intézkedés mellett a kir. közjegyző tárgyalást tart és az eljárást a továbbiakban lefolytatja.

Az 1894. évi XVI. t. c. X. fejezetében mindenütt ahol bíróságról van szó, kir. közjegyző értendő.

15. §. A. pont.

A közjegyzői díjak és költségek megállapítása nem tartozik a hagyatéki bíróságra. Ha azonban a díj és költség felszámítása ellen a felek akár a tárgyalás alkalmával, akár a hagyatéki bírósághoz intézett beadványában, akár pedig a közjegyző által kérelmezett behajtási eljárás folyamán kifogást tesznek, akkor a díj és költség felszámítás helyessége tekintetében a hagyatéki bíróság — esetleg az érdekeltek meghallgatása mellett — határoz. Ilyen határozathozatalára azonban csak birói tag jogosult.

Egyébként az 1918. XII. t. c. rendelkezései továbbra is hatályban maradnak.

VII. a) fejezet.

15. b. §. A közjegyző által kiadott örökösödési tanusítvány illetőleg az örökösödési és hagyományi bizonyítvány ellen a kézbesítéstől számított 8 nap alatt előterjesztésnek van helye a hagyatéki bírósághoz, mely akár a közjegyzőnél, akár a hagyatéki bíróságnál nyújtható be. A közjegyző a nála benyújtott előterjesztés folytán az iratokat haladéktalanul beterjeszti a hagyatéki bírósághoz, a hagyatéki bíróság pedig a nála benyújtott előterjesztés folytán azonnal felhívja a közjegyzőt az iratok beterjesztésére és a közjegyző a felhívásnak haladéktalanul eleget tenni köteles.

A bíróság az előterjesztés érdemében, — esetleg a felek és a közjegyző meghallgatása után — végzéssel határoz s a körülményekhez képest a közjegyzőt más tanusítvány illetőleg bizonyítvány kiadására, vagy további eljárásra utasíthatja, vagy pedig ő maga ad ki megfelelő tanusítványt illetőleg bizonyítványt.

Az előterjesztés tárgyában a határozathozatalra csak birói tag jogosult.

VIII. fejezet.

Befejező rendelkezések.

A javaslat 17. §-a egészen elmarad és helyébe a következő rendelkezések lépnek:

17. §. A kir. közjegyző a hagyatéki ügyek intézésében a hagyatéki bíróság ellenőrzése mellett saját hatáskörében jár el.

A kir. közjegyző mindannyiszor köteles az iratokat a járásbíróság elé terjeszteni, amikor bírósági intézkedésre van szükség.

17. a. §. A kir. közjegyzők hagyatéki ügykezelése és ügyvezetése felett az ellenőrzést a törvényszéki elnökök gyakorolják. Budapesten a törvényszék elnöke akár maga, akár pedig az általa kiküldött törvényszéki bíró által évenként egyszer, a többi törvényszéki elnökök pedig az évi járásbírósági vizsgálatokkal kapcsolatban megvizsgálják a közjegyzők hagyatéki ügykezelését és amennyiben azt észlelik, hogy egyes közjegyző valamely hagyatéki ügyet elhanyagol, késedelmesen vagy egyébként rosszul lát el: a hagyatéki bírósághoz megfelelő értesítést küldenek, sőt arra is utasíthatják a közjegyzőt, hogy a kifogásolt hagyatéki ügyet illetve ügyeket azonnal terjessze be a hagyatéki bírósághoz.

17. b. §. Az 1912. VII. t. c. 29. és 30. §-ai hatályukat veszítik.

*

A memorandum szövege, de a magyar közjegyzői Karnak e tekintetben értekezleteken, szakközleményekben már évtizedek óta hangoztatott határozott és világos álláspontja, semmi kétséget sem hagy fenn az iránt, hogy általános és régi törekvésünk mindig az volt, hogy az örökösödési eljárás *egész* lefolytatása utaltassék át a közjegyzői hatáskörbe. A Kar ezirányú kívánságát sohasem precizozta akként, hogy az örökösödési eljárásban az ediginél szélesebb működési kört kapjon s legkevesebbé sem kívánta az előzetes kezelési teendők áthárítását a birói hatáskörből a közjegyzői hatáskörbe, hanem mindig határozott és félremagyarázhatatlan álláspontja

az volt, hogy az *egész* örökösödési eljárást önállóan és saját hatáskörében lefolytathassa.

Ennek az álláspontnak leszögezésével kívántunk mindenekelőtt reflektálni Sárffy Andor dr. az igazságügyminiszteriumban alkalmazott kir. törvényszéki bírónak e Közlöny múltthavi számában megjelent egyébként érdekes és értékes cikkében foglaltakra s a cikk bevezető részében tett megállapítással szemben, amely a szorgalmazott kívánság beteljesülése után az új helyzetet értéktelennek és átkosnak tartó felfogást tragikus emberi sajátságának minősíti, kénytelenek vagyunk ismételtén is hangsúlyozni, hogy a magyar közjegyzői Kar a hatáskör kiterjesztését ebben a formában sohasem kívánta. Kívánságunk volt mindig és ma is az önálló hatáskör. Ezt pedig sajnos meg nem kaptuk s így logikusan és minden emberi gyarlóságtól mentesen túlságos rajongást és lelkesedést a novella rendelkezéseivel szemben nem tanúsíthatunk.

Ezek után örvendetesen kell konstatálnunk, hogy elvi nézőpontból Sárffy dr. sem látja akadályát annak, hogy a közjegyző az örökösödési eljárásban ne alárendelt, hanem önálló hatáskörben árhasson el. Ezt azonban a magyar közjegyzői intézmény alapgondolatával nem tartja összeférhetőnek egyrészt s másrészt pedig a közjegyzői intézmény ilyen lényeges átalakítását nem az örökösödési eljárásra vonatkozó novella keretében, hanem csupán a közjegyzői törvény reformja által tartja megvalósíthatónak.

E Közlöny múlt évi júniusi számában éppen Sárffy dr.-nak az Ügyvédek Lapjában közölt cikkére utalással kimutatni véltük, hogy a magyar közjegyzőségnek magyar jogtörténeti alapja alig van s hogy az alaptörvény, az 1874: XXXV. törvénycikk nem a magyar jogfejlődés eredménye, hanem külföldi törvényalkotásoknak átültetése a magyar jogéletbe. A magyar közjegyzőségnek tehát jogtörténeti alapgondolata nem lévén s másfelől a hivatkozott alaptörvény sem állapítván meg a közjegyzői hatáskört olyan határozott és kétségtelen formában, hogy az csak a közjegyzői alaptörvény reformjával volna módosítható, mire több későbbi, a közjegyzői közreműködést kötelezően megállapító törvényes rendelkezés nyilvánvalóan utal: szerény véleményünk szerint kodifikacionális akadálya sem lett volna annak, hogy az egész örökösödési eljárás a közjegyzői önálló hatáskörbe már az örökösödési novella által utaltassék.

A novella hangoztatott célja a bíróság tehermentesítése volt.

Ennek a célnak érdekében többet tett volna a novella az egész eljárásnak közjegyzői hatáskörbe való átutalásával. Ezzel szemben a felek érdekeinek megvédéséről, az ellenőrzés és felügyelet gyakorlásáról megfelelő törvényes intézkedések könnyen lettek volna statuálhatók, hogy pedig a perenkívüli eljárás egy részének közjegyzői hatáskörbe való átutalása általános jogfejlesztési probléma, ezt számos külföldi példa igazolja. Tehát úgy gyakorlati, mint elvi nézőpontok ekként a magyar közjegyzői Kar álláspontjának indokoltsága mellett szólnak, amely szerint az örökösödési eljárásban a közjegyzőnek birói megbízotti szerepe megszüntetendő s az egész eljárás önálló vezetésére hatásköre megállapítandó.

Ennek az álláspontnak a megvalósításáért a küzdelmet folytatnunk kell és pedig egyelőre az által, hogy a kívánságunk ellenére „kiterjesztett“ hatáskörünkben pontos, becsületes és lelkiismeretes munkával jogcímét és bizalmat szerezzünk a törvényhozás hitünk szerint a közeljövőben bekövetkező újabb megbizására, az egész örökösödési eljárásnak önálló hatáskörünkben való lefolytatására. (Szpt.)

K Ö Z L E M É N Y E K.

Halálozás. Mély megilletődéssel jegyezzük fel, hogy Karunk egyik szeretett, kiváló fiatal tagja: *Petró Béla dr.* budapesti kir. közjegyző élete delén f. évi április hó 5. napján hirtelen elhunyt.

Könnyes szemekkel álltuk körül ravatalát, fájlalva a kiváló szak tudású, egyenes jellemű, megértő, mindenkinek rokonszenves jóbarát korai távozását.

Kegyelettel őrizzük meg emlékét.

A pünkösdi vándorgyűlés. A Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyesületének legutóbbi közgyűlésén hozott határozatához képest az idej vándorgyűlés folyó évi május hó 27—29. napján Pécsen lesz.

Reméljük, hogy mind a királyi közjegyzők, mind pedig a helyettes kartársak teljes számban részt vesznek ezen a jelentőség teljes és — tavalyihoz hasonlóan — bizonyára jelentős és kedves összejövetelen.

A vándorgyűlés programjának összeállítását *Madarász István dr.* felsőházi tag, pécsi kamarai elnök volt szives elvállalni. A programot az Egyesület idején megküldi a kartársaknak.

Kőrössy Bertalan dr. cikkei. Az örökösödési eljárás novellája s annak végrehajtási rendeletére vonatkozólag *Kőrössy Bertalan dr.* kartársunk tollából a Közlöny múlt havi és jelen számában két értékes s a gyakorlati életben — különösen most, a kezdet nehézségeit éreztető átmeneti időszakban — minden irányban tájékoztatást nyújtó tanulmány jelent meg.

Az előforduló esetekkel lehető kimerítő és világos formában foglalkozó e dolgozatok a Kartársak körében igen nagy érdeklődést váltottak ki és azokért méltán illeti meg a szerzőt a hálás elismerés.

Telman Sándor dr. könyve. „Az örökösödési eljárás és az azzal kapcsolatos jogszabályok mai érvényükben“ címmel az Öen. életbelépésével egyidejűleg megjelent *Telman Sándor dr.* helyettes kartársunk könyve. A szerző a rendelkezésére álló rövid idő alatt nagy munkát végzett könyve összeállításával, melyben egybe vannak foglalva az örökösödési eljárásra vonatkozó fennálló jogszabályok a szerző értékes jegyzeteivel kísérve.

E megbízható mű bizonyára igen jó szolgálatokat tesz nekünk s kartársunknak méltó elismerést szerez.

Az amerikai Kossúth-zarándoklaton részt vett *Kozma György dr.* hódmezővásárhelyi kir. közjegyző is, ki Zalavármegye közönsége és az Unitárius Egyház képviselőjében is megjelent.

Nevezett kartársunk nemes önzetlenséggel vette ki részét a zarándoklattal kapcsolatos hazafias munkából, nem mulasztva el egyetlen alkalmat, hogy felvilágosításaival, propagandájával ne szolgálja ügyünket.

Mint Egyháza képviselőjét bemutatták Washingtonban Taft volt elnöknek, ki jelenleg az összes észak-amerikai bíróságok főtörvényszékének elnöke s ki a kartársunkkal való beszélgetés során széleskörű tájékozottságának adta tanújelét kiemelve, hogy a magyar közjegyzők — az amerikaiaktól eltérően — a legmagasabb jogászai qualificatioval rendelkeznek.

Clevelandban kartársunk alkalmat talált az ottani bírák-, ügyészek- s ügyvédek társaságában a trianoni békedictatumról, a magyar-román agrár-perről stb. beható s javunkra szolgáló beszélgetést folytatni.

Csak bírósági hites tolmácsok vállalhatnak fordítást.

A belügyminiszterium 156.198/1927. VIII. számú rendelete szerint hiteles fordításokat, vagy fordítások hitelesítését vállalni a tolmácsokon kívül senkinek sem szabad és a bírósági tolmácsok is csak oly nyelvre való hiteles fordításokat vehetnek át, melyre őket az igazságügyminiszter feljogosította. A hitelesen fordítandó ügydarabok gyűjtését, vagyis ily fordítások *közvetítését* a Belügyminiszterium fordító ügyosztályának hivatalos felvevő helyein kívül kizárólag a Bírósági Tolmácsok Országos Egyesületének az Ügyvédi Kamara székházában (V., Szemere-utca 10.) működő felvevő helye veheti át. Akik tehát a hiteles fordításra illetékes tolmácsot nem keresik fel közvetlenül, ezen hivatalosan szervezett központi felvevő helyhez juttathatják az ügydarabokat. A hiteles fordítások *közvetítése magánfordító irodák részéről és ezen közvetítés mindennemű elősegítése* elzárással is büntethető kihágást képez.

A községi jegyzők magánmunkálatainak betiltása — Csehszlovákiában. A pozsonyi „A Nap” című lap f. é. március hó 27-i számában olvassuk a következőket: Az utóbbi időben különösen ügyvédi körökben igen élénk és állandó panasz tárgya az, hogy a községi és körjegyzők számos perenkívüli, különösen ingatlanforgalmi jogügyletekre vonatkozó munkálatokat végeznek a felek részére és eme tevékenységükkel az ügyvédek és körjegyzők kereseti lehetőségeit súlyosan csökkentik.

Több ízben tett ígéretet úgy a belügy-, mint az igazságügyminiszter, hogy az ügyvédek jogos panaszát orvosolja és az ekzisztenciájukat elemében veszélyeztető anomáliákat megszünteti.

Eddig azonban nem történt semmiféle komoly rendelkezés. Állítólag a törvényjavaslat már készen van és a községi jegyzők a jövőben semmiféle szerződést nem szerkeszthetnek olyan ügyletekre vonatkozóan, amelyek tárgyának értéke a 2000 koronát meghaladja.

Ez a törvényjavaslat még nincsen beterjesztve a nemzetgyűlésnek, mégis úgy látszik ennek előszeleként már az összes bíróságok leiratot kaptak az igazságügyminisztertől. A leirat közli, hogy a községi jegyzők fizetésrendezésével kapcsolatban ezeknek *magánmunkálatai* nem díjazhatók. Kiemeli a miniszteri rendelet, hogy mindama hagyatéki leltárokért, melyeket a jegyzők a saját székhelyükön állítanak ki: egyetlenegy fillért sem szabad felszámítaniok s amennyiben mégis díjakat számítanának fel: a bíróság ne állapítsa ezeket meg a jegyzők részére. Csupán a székhelyükön

kívül eső községben kiállított leltárért áll jogukban a községi jegyzőknek külön díjazást kérni, de ezekben az esetekben is kizárólag a törvényben előírt utazási kiadások és napidíjak számíthatók fel. Magáért a leltárért nem jár nekik díjazás.

Az igazságügyminiszter felhívja a bíróságokat, hogy e rendelet betartására szigorúan örködjenek és minden egyes esetben, ahol a tilalmat valamelyik jegyző átlépné, tegyenek jelentést.

Kihirdetett törvények: 1928: XII. t. c. egyes magánjogi pénz tartozások átértékeléséről. (Tár 1928. márc. 31.)

1928: XIII. t. c. az országgyűlés felsőházáról szóló 1926: XXII. t. c. egyes rendelkezéseinek módosításáról s kiegészítéséről. (Tár 1928. márc. 31.)

1928: XIV. t. c. a tudományegyetemekre, a műegyetemekre, a budapesti egyetemi közgazdaság-tudományi kara és a jogakadémiákra beiratkozás szabályozásáról szóló 1920. évi XXV. t. c. módosításáról. (Tár 1928. ápr. 26.)

Rendeletek: 11.000/1928. I. M. sz. Az örökösödési eljárásról alkotott 1895: XVI. törvénycikket módosító 1927: IV. törvénycikk életbeléptetése, valamint a 43.194/1895. I. M. sz. alatt kiadott rendelet módosítása és kiegészítése.

72.812/1928. K. M. sz. Március tizenötödikének nemzeti ünneppé nyilvánítása.

1.250/1928. M. E. sz. A csődönkívüli kényszeregyességi eljárásról szóló 1.410/1926. M. E. sz. rendelet alapján a Pénzügyintézeti Központ részéről megkísérelt egyességre vonatkozó rendelkezések módosítása.

15.500/1928. I. M. sz. Ugyanegy járásbíróság területén működő több kir. körjegyzőt az örökösödési ügyekben megillető működési kör megállapítása.

700/1928. P. M. sz. Az értékpapírforgalmi adó tételeinek új megállapítása.

46.954/1928. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényűzési és az általános forgalmiadó megállapítása szempontjából pengőértékre történő átszámítása.

1430/1928. M. E. sz. Az egyes magánjogi pénztartozások átértékeléséről szóló 1928: XII. törvénycikk életbeléptetése.

1560/1928. M. E. sz. A csődönkívüli kényszeregyességi eljárásban a legkisebb hányad újabb megállapítása.

Az egyleti tagdíjak összege — *melynek fejében Közlönyünk is jár* — közjegyzőkre nézve évi 35 P-ben, helyettesekre nézve évi 20 P-ben állapított meg.

Az Egylet elnöksége kéri a tagdíjaknak a „Magyarországi Kir. Közjegyzők Egyleté“-nek 41951. számú postatakarékpénztári csekk-számlára való mielőbbi befizetését.

E tagsági díjak csakis ez úton — *s semmi esetre sem a szerkesztőség útján*, (mely pénzt nem kezel) — fizetendők be.

J U D I C A T U R A,

252. Érdemtelenség az özvegyi jogra. Amennyiben az özvegy erre a jogra érdemtelenné válik, úgy a felperesek, mint örökösök az özvegyi jogot, az özvegynek tulajdonított erkölcstelen életmód miatt megtámadhatják és érvényteleníthetik.

Döntő jelentőségű azonban a jelen esetben az, vajjon a felperesek az alperes özvegynek erkölcstelen életmódjáról az egyezségnek fent kiemelt időben történt megkötésekor tudomással birtak-e vagy sem? Mert amennyiben tudomással birtak és az egyezséget ennek dacára megkötötték, úgy utóbb az egyezséget az annak kötésekör előttük ismert volt ok miatt jogosan meg nem támadhatják.

Ezt a kérdést azonban a fellebbezési bíróság nem tárgyalta és erre vonatkozólag tényállást meg nem állapított. (K.V. 9415/1926.)

253. Perre utasítás. Mindaddig, amíg a végrendelet visszavonása érvénytelennek nyilvánítva nincs, a végrendelet nemlétezőnek tekintendő.

Ebből folyik, hogy — mivel a felek egyike sincs birtokban s ennél fogva az 1894: XVI. törvénycikk 85. §-ának első bekezdése nem alkalmazható, — a vitás öröklési igények rendezése érdekében azok tartoznak keresettel fellépni, — akik a végrendeleti öröklésük útjában álló végrendelet visszavonás, érvénytelenségé vitatják. (K. I. 7808/1927.)

254. Végrendekezés a „gyermek” javára. Mivel az örökbefogadott gyermek a szülő és gyermek közti viszonyban a törvényes gyermekkel egy tekintet alá esik, a végrendeletnek a gyermek érdekét szem előtt tartó intézkedése az örökbefogadott gyermekre éppen úgy vonatkozik, mint a vérszerinti leszármazókra s így a végrendeletnek az az intézkedése, hogy a végrendeletben felemlített ingók mindaddig fel ne osztassanak, míg valamennyi gyermek családi tűzhelyt nem alapít, a II. r. alperes érdekében is szól s így megkötöttsége fennáll mindaddig, míg a II. r. alperes is, kinek férjhezmenési lehetősége végleg meghiúsultnak nem tekinthető, önálló háztartást nem alapít. (K. I. 7463/1926.)

255. Névbecsülésből történt váltóelfogadás határideje. A V. T. 63. §-ának helyes értelmezésével s az állandóan követett bíró gyakorlatnak megfelelően a névbecsülő a felhívott szakaszban körülírt jogokat váltói úton, vagyis magából a váltóból eredőleg csak akkor érvényesítheti, ha a névbecsülési fizetés, maga is a fizetés hiánya miatti óvás felvételére rendelt határidőben történt, mert a névbecsülési fizetés akkor ajánlható csak fel, ha a váltó már szükségbe szened, amidőn a fizetésre felhívott a váltó kifizetését már megtagadta s ez óvással tanúsítva van. A névbecsülő ezért a fizetésre kötelezett ellen felvett óvás után a rendes óvási időben, vagyis a lejáratot követő második köznap letelte előtt a váltóbirtokos viszkereseti jogának megnyitáig köteles névbecsülési fizetését felajánlani és teljesíteni, hogy mint önálló hitelező a törvény rendelkezésénél fogva reá szálló jogokat megszerezze.

A V. T.-nek fenti intézkedése ugyan kifejezetten csak arra az esetre vonatkozik, ha a váltón, amely szükségbe jutott, vagy annak másolatán névbecsülési elfogadás van; külön intézkedés hiányában azonban nincs ok a V. T. felhívott szakaszának abban a most fennforgó esetben való nem alkalmazására, ha a névbecsülő magán a váltón történt kijelölés nélkül teljesít névbecsülési fizetést.

Felperes álláspontja szerint annak, hogy a névbecsülési fizetés már csak az óvási rendelt határidő letelte után ajánlatott, csak az a jogkövetkezménye, hogy a váltóbirtokos azt elfogadni már nem köteles, de ha azt, mint a fennforgó esetben, mégis elfogadta, — a névbecsülő a névbecsülési fizetéssel önálló váltójogot szerzett.

Igaz ugyan, hogy a váltóbirtokos az óvás felvétele után a névbecsülési fizetés elfogadásától eltöltve nincsen, azonban ez a kifejtettekhez képest azzal a következménnyel jár, hogy az ily névbecsülési fizetést teljesítő a névbecsülési fizetésből származtatott váltókereseti jogok meg nem illetik.

A váltó hátlapjára az óvás felvételére rendelt határidő eltelté után a váltóbirtokos részéről reávezetett nyilatkozat fent ismertetett tartalmánál fogva — utóforgatmányt vagy váltóengedményt nem tartalmaz. Ilykép pedig felperes amaz érvelésének sincs helytálló alapja, hogy a névbecsülési fizetés meg nem állapíthatása esetén a nyilatkozat aláírásával azonos hatályu cégjegyzés utóforgatmány-nak vagy legalább is engedménynek tekintendő,

mert a kérdéses nyilatkozattal ezek tartalmánál fogva sem utóforgatmány, sem pedig engedmény nem keletkezett, következőleg felperes a váltóbirtokos jogán a váltó alapján alperessel szemben fellépni nem jogosult, hanem a váltói úton nem érvényesíthető igénye csupán a V. T. 90. §-ában említett személyek s így alperes mint elfogadó elleni — az ő érdekében teljesített fizetés folytán a váltók értékével való gazdagodás címén köztörvényi úton lefolytatható per tárgyát képezheti. (K. VII. 4559/1927.)

256. Zálogjog ingóságokra. Ingóságokra vonatkozólag kötött zálogszerződés hatályosnak mondatott ki azon az alapon, hogy annak tárgya ugyan az adósok használatában maradt, de okszerűen azt kell következtetni a megállapított tényekből, hogy a felek akarata szerint a dolog a hitelező részére zálogul lekötöttnek és részére átadottnak tekintendő. A zálogjog megállapításához a K. T. 302. §. értelmében szükséges, ugyan hogy a tulajdonos a dolgot a hitelezőnek átadja, ha azonban a megállapított tényállás szerint a felek akarata arra irányult, hogy az adós tulajdonában maradt ingóság a zálog hitelező részére zálogként lekötöttnek és részére átadottnak tekintessék, a zálogszerződést jogérvényesen létrejöttek s a zálogjogot hatályosnak kell tekinteni. (K. IV. 444/1927.)

257. A jelzálogjog terjedelme. Megfelelő törvényhozási rendelkezés hiányában a jelzálogból nem nyerhet kielégítést egyéb mint az a számszerűen meghatározott összeg és annak a kielégítéskor fennálló járuléka, amely összegnek és járulékainak erejéig a zálogjog be van jegyezve és az ingatlan elárvereztetése esetében a jelzálogilag biztosított követelés csak a biztosítás mértékének

keretében, nem pedig azt meghaladó összegben is sorozható. (K. V. 3549/927.)

258. Az ingatlan vásárlójának gondossága. A vételt megelőzően kifejtendő előrelátás és gondosság nem terjedhet annyira hogy a vevő a telekkönyvi állással szemben azt is kutassa, hogy a telekkönyvi tulajdonos által eladás alá bocsátott ingatlanokra a telekkönyvi tulajdonos neje, avagy annak esetleg örökösei közszerzeményi igényt érvényesítenek-e. (K. V. 3524/926.)

259. Óvás biztonság hiánya miatt. Az a körülmény, hogy a váltótörvény 29. §-a alapján a váltó lejáratát előtt az elfogadóval szemben biztonság hiánya miatt óvást vettek fel, nem menti fel a váltóbirtokost az alól, hogy a kibocsátó elleni visszkereseti jog fenntartása végett a váltót a lejáratkor a váltótörvény 4. 41. §-a értelmében fizetés végett az elfogadónál bemutassa s arról óvást felvétesse. (K. VII. 5932/1926.)

260. Kötelesrész kiszámítása. Azt az értéket, amelyet az örökhagyó a lemenőnek a kötelesrészbe való betudás kizárásával juttatott, nem lehet az illető jogosult kötelesrészénél a kiszámítás alapjához hozzászámítani feltéve, hogy a többi lemenő örökös kötelesrésze a betudás kizárásával ajándékba adott vagyon számba vétele mellett sérelmet nem szenved. (K. I. 3371/1927.)

261. Turpis causa. A jó erkölcsökbe ütközik annak az eljárása, aki egy házasságban levő házas társal — ennek ismerete mellett — jegyesi viszonyt létesít s mint ilyen a polgári törvény kivételes rendelkezése alá tartozó formában (közjegyzői okirat) jogügyletet köt. A jó erkölcsökbe ütköző szerződés önmagában semmis lévén, abból jogok és kötelezettségek nem keletkezhetnek. (K. III. 365/1927.)

262. Megbízás szerződés kötésére. A 4420/1918 M. E. sz. kormányrendelet nem írja elő azt, hogy amennyiben az elidegenítés megbízás útján történt, az ügylet csakis akkor érvényes, ha a jogügylet megkötésére vonatkozó megbízás adás — a közjegyzői törvényben felsorolt különleges esetektől eltekintve — okiratban foglaltatik, továbbá, ha az ingatlan elidegenítésről készült okirat szövegezésében a jogügyletnek a megbízásból történt megkötése kifejezetten kitűnik, avagy a megbízásból eljáró megbízottnak ezen minősége az okirat aláírásánál határozottan megjelöltetett. Ennélfogva érvényesnek kell tekinteni az ingatlan elidegenítésére vonatkozó jogügyletet akkor is, ha bizonyítást nyer az, hogy a bármelyik

szerező fél érdekében az ügylet kötésénél közreműködött harmadik személy az illető szerződő fél által akár szóval, akár írásban a szerződés kötésére az ő részéről megbízást kapott és így a szerződő fél ingatlan illetményének az elidegenítésére meghatalmazása volt. (K. V. 6288/1926.)

263. Ajándékozási szerződés hatálytalanítása. Az ajándékozó nincsen elzárva attól hogy a megajándékozottal kötött ajándékozási szerződésnek hatálytalanítását (felbontását) a megajándékozott örökösével szemben is érvényesíthesse, ha ez utóbbi az ajándékozóval szemben olyan magatartást tanúsított, illetve olyan ténykedéseket követett el, amelyek a vastag hálátlanság ismérveit magukban foglalják. (K. V. 6767/1926.)

264. A szerződő fél jóhiszeműsége. Nem védekezhetik jóhiszeműséggel az a fél, aki a férjnek ingatlanait oly feleségtől vásárolja meg, aki erre közjegyzői okirattal meghatalmazva nincs. (K. V. 6081/1926.)

265. Perköltség a hagyaték erejéig felelős örökös terhére. A követelés megfizetésében marasztalt fél a perköltségek megfizetéséért feltétlenül felelősséggel tartozik még abban az esetben is, ha a kereseti követelésért egyébként csupán a reá hárult vagyon értéke erejéig szavatol. (K. VII. 4328/1927. 1928. II. 24.)

266. Végrehajtás bekebelezett kikötményre és haszonélvezeti jogra. Az 1881: LX. t.-c. 43. §-ának második bekezdése szerint a végrehajtás elrendelése iránti kérvényben vagy a 7. §-s szerint fölvetett jegyzőkönyvben a végrehajtató nyilatkozni tartozik ugyan az iránt, hogy minő vagyonra kívánja a végrehajtást intéztetni, azonban, „ha a végrehajtató a végrehajtást ingóságokra kívánja vezetetni, elegendő azon járásbiróság megnevezése melynek területén a végrehajtás alá vonandó ingóságok léteznek.“

Minthogy a törvényes rendelkezés szerint, az 1908: XLI. t.-c. 3. §-ában megállapított kivételes esetet kivéve, a végrehajtás iránti kérvényben nem kell a lefoglalni kívánt ingóságok lefoglalható vagy le nem foglalható voltának (1908: XLI. t.-c. 2. § a) megbirálhatóságához szükséges adatokat vagy állításokat fölhozni: annál fogva nyilvánvaló, hogy a kielégítési végrehajtás elrendelésekor, az említett 3. §-ban kivett eseteket kivéve, egyéb esetekben nem kell a lefoglalni kívánt ingóságok lefoglalható vagy le nem foglalható voltának a kérdését vizsgálat és döntés tárgyává tenni.

És minthogy a kikötményi jogra, amiről az 1881: LX. t.-c. csakis a 191. §-a második bekezdésének az utolsó mondatában tesz említést, és a természetbeni járadékokra, mint a telekkönyvi rendtartás 66. §-a szerint „a zálogjogtól lényegesen különböző természetű“ jogra, a telekkönyvi rendtartás 54., 57., 58. és 66. §-ának egymással egybevetett értelme szerint, habár nyilvánkönyvileg biztosítva vannak is, zálogjog vagy alzálogjog bejegyzésének helye egyáltalán nincs,

amihez képest, — figyelemmel az 1881: LX. törvénycikknek az életjáradékok és más bizonytalan ideig időről-időre részletekben fizetendő követelésekről szóló 130. §-ára is,

a kikötményi jog, meg a természetbeni járadékok helyesen csakis ingóságok módjára foglalhatóak le:

annál fogva nem tévedett az elsőbiróság akkor, amikor nem látott törvényes alapot fönnforogni arra, hogy a kielégítési végrehajtásnak a jelen ügyben szóbanforgó, — meghatározott mennyiségű és minőségű természetbeni szolgáltatásokra vonatkozó követelési jogból álló kikötményi jogra történt elrendelésekor, — ennek a kikötményi jognak lefoglalható vagy le nem foglalható és esetleg milyen részben lefoglalható, milyen részben le nem foglalható voltát vizsgálat és döntés tárgyává tegye.

És minthogy az 1881: LX. t.-c. 208. §-a és az abban a §-ban hivatkozott 135. és 136. §-a, — ugyancsak a 213. §-a sem tartalmaz olyan rendelkezést, amely rendelkezés, — a végrehajtásnak ingatlan haszonélvezetére való elrendelésekor, — a végrehajtás alá vonni kívánt haszonélvezetnek hasonló irányban való vizsgálat alá vételére és döntés tárgyává tételére alapot nyújtana:

annál fogva akkor sem tévedett az elsőbiróság, amikor a kielégítési végrehajtást szenvedő javára bekebelezett holtiglani haszonélvezeti jogra elrendelendőnek találta annak vizsgálata nélkül, hogy ez a haszonélvezeti jog a végrehajtást szenvedő élete fönn tartásához való szükséglet mértékét meghaladja-e vagy nem haladja meg? (K. V. 9422/1927.)

267. Jogsegély Ausztriával szemben. A volt osztrák birodalmi tanácsban képviselt királyságokkal és országokkal a kölcsönös végrehajtási jogsegély szabályozása tárgyában kötött szerződés becikkelyezéséről szóló 1914. évi XLII. törvénycikk, a reá vonatkozólag az 1914: LI. t.-c.-be iktatott kiegészítő rendelkezések és az említett nemzetközi szerződés végrehajtása tárgyában

kibocsátott 74.800|1914. I. M. sz. rendelet intézkedései a végrehajtási jogsegélyre nézve az osztrák köztársasággal szemben mérvadók. (23551|1922. I. M. sz. rend.) (Kuria Pk. V. 5936|1927. sz.)

268. Turpis causa. A házassági kötelék erkölcsi természetéből folyik, hogy az érvényes házassági kötelékben álló férj, a házasságkötés céljából idegen nővel létrejött ajándékozási ügyletet megtámadhatja és a megajándékozottnak is számolnia kell azzal, hogy a fenti módon létrejött ajándékozási szerződésben foglalt kötelezettségek betartására az érvényes házasságban álló férjet kötelezni nem lehet.

Az ajándék megtartására az alperesnek jogos alapja tehát nincs és pedig annál kevésbé, mert a per folyama alatt mással házasságot kötött s így a feltételhez kötött ajándékozási jogügylet teljességét, — most már maga az alperes is lehetlenné tette. (K. V. 240/1927.)

269. Tulajdonközösség. Ingatlanra vonatkozóan a tulajdonközösség a tulajdonostársak között a telekkönyvben akkor is fennáll, amikor a természetben a megosztás a tulajdonostársak között végleg megtörtént is, de az a telekkönyvben keresztül nem vitetett. Ennek eszközlése a tulajdonostársak beleegyezése hiányában, illetve vonatkozása esetében csakis tulajdonközösség megszüntetése iránti per útján történhetik azzal, hogy a tulajdonostársak a tulajdonközösségnek a telekkönyvben való megszüntetését — más megállapodás hiányában — csakis a megegyezésnek, a természetben keresztül vitt megosztásnak megfelelően követelhetik. (K. V. 11/1927.)

270. Hozomány visszakövetelése különélés esetén. Az anyagi jog szabálya szerint a férj sem a saját, sem pedig a család szükségleteire a hozományt el nem használhatja, kivéve, ha fontos családi érdekek, vagy a családnak nagyobb veszélytől való megmentése igényli feltétlenül a hozomány felhasználását. A felsorolt szükségletek (a nő rendkívüli költsége, fürdőzés stb.) azonban nem voltak ily természetűek, azok felmerültét az alperes tilalommal meg is akadályozhatta és ezért ezekre a hozományt, csak úgy és akkor használhatta fel, ha ebbe a felperes beleegyezett. Ezt azonban az alperes nem is állította.

Az anyagi jog szerint a jegyesek és házastársak vagyoni viszonyaikat egymással szemben szerződéssel szabályozhatják és így érvényes a feleknek az a megállapodása, hogy különélés be-

következte és felmondás előrebocsátása után a házasság fennállása alatt is megnyílik a felperes részére a hozomány visszaköveteléséhez való jog és ez a megállapodás a hozomány természetén nem változtat. (K. III. 4336/1927.)

271. Közszerzemény nemesrendű földmivesnél. Örök-hagyó nemesrendűsége folytán a nevezettnek nejét a házasság alatt szerzett vagyonban az Ideiglenes Törvénykezési Szabályok 13. §-a által hatályban tartott s ma is hatályban lévő régi jogszabályaink értelmében pusztán a házassági együttélés alapján közszerzeményi jog nem illette, hanem erre csak akkor lehetett igénye, ha a házastársak a szerzeményi közösségben szerződéssel megállapodtak, vagy ha a szerzési okiratban a nő neve is beiratott, vagy végül, ha a szerzés alapja a nő vagyona volt.

Az, hogy az örökhagyó egyszerű földmives módjára szerezte vagyonát s annak szerzésében hasonló munkájával felesége is résztvett, az érintett jogszabályok alkalmazására nincs befolyással, mert azok a nemesrendűek között a közszerzemény intézményét, tekintet nélkül a férj foglalkozásának minőségére, pusztán a férjnek a nemesi rendhez való tartozása alapján szabályozzák. (K. I. 7081/1926. Gaiger, 1928. II. 16.)

272. Utóöröklési jog biztosítása. Az 1894: XVI. tc. 78. §-a értelmében hivatalból kell vizsgálni azt, hogy az utóöröklési jog biztosítás-e vagy sem, minélfogva a bíróságnak az utóöröklési jog biztosítása vagy annak mellőzése iránt kifejezetten kell határozni.

Minthogy pedig az átadó végzés az utóöröklési jog biztosítása vagy mellőzése tárgyában ily döntést nem tartalmaz, — nincs akadálya annak, hogy a bíróság ebben a kérdésben pótlóan külön határozatot hozzon.

Az örökhagyó a végrendeletében az utóöröklési jog biztosítását megtiltotta, — ezzel kapcsolatban azonban az általános örökösét viszont kötelezte, hogy az örökölt vagyon átlagát őrizze meg és azt se eladás, sem pedig bármi néven nevezendő elidegenítés útján ne csorbítsa.

Ezt a rendelkezést, egybevetve a végrendelet egyéb intézkedéseivel megállapítható, hogy az örökhagyó azért tiltotta el az utóöröklési jog biztosítását, mert bizott abban, hogy az általános örökösül kinevezett a vagyon fenntartására nézve tett kötelező

rendelkezést biztosítás nélkül is megtartja, de megállapítható az is, hogy a biztosítás mellőzésének feltétele volt az, hogy viszont az örökös az őt kötelező rendelkezést megtartsa. (K. I. 153/1928. Pap, 1928. III. 2.)

273. Óvás. Az az óvás, amelyet a váltó lejáratának napján déli 12 óra után vettek fel, nem szabálytalan, midőn az óvatolt személy az óvás felvételekor e miatt kifogást nem tett, sőt érdemben nyilatkozott. (K. P. VII. 497/1927.)

274. Ingatlan adásvétele. A más nevén álló ingatlannak eladására feljogosító meghatalmazásnak írásba foglalása az ügylet érvényessége szempontjából nem szükséges; következésképpen alperes a felperes ingatlan jutalékát közokiratba foglalt és hitelesített meghatalmazás nélkül is eladhatta. (K. P. V. 4440/1925.)

275. Jász-Kun-Statutum érvényességi köre. A m. kir. Kúriának a Polgári jogi határozatok tárába 405. sorszám alatt felvett P. I. 2683/1916. számú elvi jelentőségű határozata szerint a Jász-Kun-Statutumban lefektetett jogszabályok ezidő szerint nem a Jász-Kun nemzetségből származók személyéhez fűződő kiváltságos jogot, hanem az egész Jász-Kun kerületre kiterjedő területi jogot foglalnak magukban.

Ez a jogszabály — annak helyes értelme szerint — azt jelenti, hogy a Jász-Kun-Statutumok nem csupán olyan egyénekre nyerne alkalmazást, akik Jász-Nagy-Kun szülőktől származtak, hanem olyanokra is, akik származásuk szerint nem voltak jászok vagy kunok, azonban a Jász-Kun kerülethez tartozott valamely községben utóbb községi illetőséget nyertek s már a Jász-Kun kerületben laktak, amikor házasságot kötöttek. (K. P. I. 3973/1925.)

276. A volt jobbágyok osztályához tartozott örökösök második feleségének özvegyi joga. Nem vitás, hogy a r-i 9. számú telekkönyvi betétben felvett I. hrsz. ingatlan az örökösöknek különvagyon volt, ennél fogva ennek egyharmad részére az elsőrendű felperest az özvegyi jog megilleti, tekintet nélkül arra, hogy annak jövedelme özvegyi tartásához szükséges-e, mert a felhívott 18. §. az egy gyermekrész haszonélvezeti jogát a tartási szükséglettől függetlenül állapítja meg. A gyermekrész haszonélvezetén felül, azonban elismeri a bírói gyakorlat a volt jobbágyok osztályához tartozott örökösök második feleségének is azt a jogát, hogy a férjével közösen lakott házban tovább is bent maradjon

és ez a lakás jog csak annyiban szorítható meg, amennyiben az egész belsőség haszonélvezése az ő szükségletét meghaladja. A nem vitás tényállás szerint az elsőrendű felperes és az örökösök által közösen épített és lakott hagyatéki házban két szoba van, amelyek közül a kisebbet a felperesek, a nagyobbat családjával együtt az alperes lakja. A lakószobáknak ez a megosztása az elsőrendű felperesnek társadalmi állásához mért lakás szükségletét kielégíti. A lakás használata végett azonban a konyhának, valamint a melléképületeknek, udvarnak és kertnek, vagyis a belsőség lakószobákon felüli részének használatára is szüksége van, miért is a kir. Kúria a fellebbezési bíróság ítéletét e részben megváltoztatta s az elsőrendű felperes özvegyi jogát a belsőség felére a rendelkező rész szerint megállapította. Az a tény, hogy a belsőségnek új ház és melléképületek emelése folytán előállott értékemelkedése közszerzeményként fele részben az elsőrendű felperest illeti, özvegyi jogának az örökösökkel közösen lakott ház és hozzátartozó belsőség felére való megállapítását a felhívott bírói gyakorlat értelmében ki nem zárja. (K. P. I. 2031/1926.)

277. Az óváslevélben megnevezett váltóbirtokos. A fellebbezési bíróság a per összes adatainak a Pp. 270. §-a szerinti tüzetes mérlegelésével joghatálysértés nélkül állapította meg marasztaló ítélete alapjául szolgáló tényállásként azt, hogy dr. K. J. nem mint kereseti váltók birtokosa, hanem a váltóbirtokos felperes megbízottjaként járt el az óvás felvétele körül, s így ő az óvásban tévedésből van a meghatalmazotti minősége helyett váltóbirtokosként feltüntetve.

A jogszabálysértés nélkül megállapított s a Pp. 534. §-a értelmében itt is irányadó tényállásra alapított fellebbezési bírósági ítélet vonatkozó indokainál fogva a V. T. 99. §-ában foglalt és az annak alapján kifejlődött bírói gyakorlat által is követelt anyagi jognak is megfelelő lévén: alperest alaptalan felülvizsgálati kérelmével elutasítani kellett. (K. P. VII. 4492/1927.)

278. A közszerzeményi jogról való hallgatóságos lemondás. Azonban pusztán abból a tényből, hogy a néhai H. István hagyatéka ügyében megtartott tárgyaláson a lemondó örökösök közül H. István és H. Balázs olyan egyességi ajánlatot tettek a másik két lemondó örökösnek, hogy a hagyatéki vagyonnak egy része az előbbi két örökösé, a másik része a másik két örökösé legyen az egész hagyatékra kiterjedő özvegyi joggal terhelt és hogy ezt az el nem fogadott egyességi ajánlatot tartalmazó jegyző-

könyvet az özvegy a nélkül, hogy bármiféle kijelentést tett volna, a többi örökösökkel együtt aláírta, illetve kézjeggyével ellátta, a közszerzeményi jogáról való lemondásra, sőt arra sem lehet jogszerűen következtetni, hogy az özvegy a közszerzeményi jogáról annak ellenében mondott volna le, hogy gyermekei, illetve unokája az özvegyi jog korlátozását nem fogják kérni.

Nem sértett ennek folytán jogszabályt a fellebbezési bíróság, amikor a főbeavatkozónak közszerzeményi jogát megállapította s illetve főbeavatkozási keresete értelmében határozott. (K.P.I. 2926/926)

279. Jogegységi döntvények a kamatkérdésben:

33. sz. jogegységi döntvény: „Az 1923: XXXIX. t. c. 2. §-ának első bekezdése szerint járó magasabb kártérítést olyan pénztartozás után is meg lehet állapítani, amelynek keletkezése óta a pénz értéke számbavehető módon már nem csökkent.“

34. sz. jogegységi döntvény: „Ha a késedelmes adós pénztartozását akár birói ítélet, akár szerződés alapján átértékelt (valorizált) összegben köteles fizetni, ebben az esetben az 1923: XXXIX. t. c. 3. §-a, illetve az 1925: XXXVII. t. c. értelmében a késedelem idejére az 1923: XXXIX. t. c. 2. §-ának második bekezdésében meghatározott mérsékelt összegű kártérítés jár, amelyet azonban a bíróság a törvényes késedelmi kamat mértékéig is leszállíthat.“

35. sz. jogegységi döntvény: „Az 1923: XXXIX. és az 1925. évi XXXVII. tcikkek nem érintik az 1877: VIII. tcikkek a kamatláb magasságát meghatározó rendelkezéseit. Ehhez képest a bíróság az 1877: VIII. t. c. 9. §-a alá, vagy más törvény eltérő rendelkezése alá nem eső pénztartozások után a lejáratig terjedő időre a felek kikötése alapján évi 8%-nál magasabb kamatot nem állapíthat meg.“

280. Végrendelet alakszerűsége. A végrendelet szövegében ugyanis az foglaltatik, hogy a végrendelet az örökösök előtt felolvastatott, helybenhagyva és megértve aláíratott.

A záradék viszont azt tartalmazza, hogy a tanúk az egész végrendelet készítése alatt együttesen jelen voltak és hogy az örökösök az általuk értett magyar nyelven kijelentette, hogy az okirat az ő végrendeletét tartalmazza s azt előttük írta alá, illetve keze reszketése miatt csupán kézjeggyével látta előttük el.

Minthogy a tanúknak ez az igazolása kiterjed a végrendelet szövegére is és azzal együttes elbírálás alá esik, a fellebbezési

bíróság mindebből jogszabálysértés nélkül állapította meg, hogy a végrendeletnek az örökösök előtt való érthető felolvasása, helybenhagyása s kézjeggyével való ellátása a tanúk együttes jelenlétében történt és hogy mindez a tanúk által magán az okiraton igazolva van.

A végrendeletnek a tanúk együttes jelenlétében történt érthető felolvasása magán az okiraton igazolva lévén, ezzel igazolva van az is, hogy a tanúk a végrendelet tartalmát ismerték és mivel úgy a végrendeletből, mint a záradékból kifejezetten kitűnik, hogy az örökösök névaláírója dr. Sz. K. egyik végrendeleti tanu volt, alaptalan az elsőrendű alperesnek az a felülvizsgálati panasza, hogy a fellebbezési bíróság, annak ellenére, hogy a záradékból nem tűnik ki, hogy a tanúk a végrendelet tartalmát ismerték és a záradék nem igazolja azt, hogy az örökösök nevét keze reszketése miatt dr. Sz. K. egyik végrendeleti tanu írta alá, a végrendeletet jogszabálysértéssel mondotta ki érvényesnek.

Igaz ugyan, hogy sem a végrendelet szövegében sem a záradékban nem foglaltatik tanusítás arra, hogy a végrendelet tartalmát az írni és olvasni tudó tanúk egyike (melyike) olvasta fel.

Ez a hiány azonban nem lényeges kellékhány, mert elég az, hogy a végrendelet tanúk a végrendeletnek előttük és az örökösök előtt történt felolvasását igazolják, külön annak az igazolása azonban, hogy a végrendeletet a tanúk egyike vagy melyike (név szerint megjelölve) olvasta fel, nem lényeges: hogy pedig a felolvasást nem a tanúk valamelyike, hanem más egyén eszközölte ezt az elsőrendű alperes nem is állította.

Az ez irányban felhozott panasznak sincsen tehát elfogadható alapja.

Végül alaptalan a tanúknak ellentétes vallomására alapított panasza is, mert a végrendelet készítésének egész folyamata (ügymenete) alatt csak azoknak a lényeges cselekményeknek összeségét kell érteni, amelyeket a törvény általában mint a végrendelet készítéséhez szükségeseket megkövetel.

Már pedig a végrendelet tételénél a tanúk közreműködésének célja teljesen el van érve azzal, hogy a végrendelet tanúk a végrendelet felolvasása, annak a végrendelet készítő által történt helybenhagyása és aláírása alkalmával jelen vannak, mert a kir.

Kúria 80. sz. teljes-ülési döntvénye szerint ezek a cselekmények foglalják magukban a végrendekezés ügymenetét.

A fellebbezési bíróság nem sértett ennek folytán jogszabályt, amikor annak a közömbös körülménynek, hogy az elsőbíróság által kihallgatott végrendeleti tanúk abban a kérdésben, hogy ők már a végrendelet írásba foglalásánál is jelen voltak-e, egymástól eltérő vallomást tettek, döntő súlyt nem tulajdonított és ebből folyóan nincsen jelentősége annak a panasznak sem, hogy a jelen esetben egy előre elkészített végrendeletről volt szó, s hogy a tanúk akkor vették a záradékba fel azt, hogy végrendelező az okiratot kézjegyével látta el, amikor meggyőződtek arról, hogy keze reszketése miatt a szöveget sajátkezűleg aláírni nem tudja s hogy ennek folytán a végrendelet szövege és záradéka között a névaláírás tekintetében ellentét van. (KPI. 8186/927.)

281. Gondnokság alá helyezés tékozlás miatt. A birói gyakorlatban állandóan követett jogszabálynál fogva a tékozlás miatt való gondnokság alá helyezés csak megelőző óvintézkedés avégett, hogy a gondnokság alá helyezni kért egyén úgy önmaga, valamint az általa netán eltartandó családja érdekében vagy avégett, hogy eltartása a község terhére ne essék, a vagyoni tönkrementéstől megóvassék,

és ily esetben elegendő annak bizonyítása, hogy a tékozlás okából gondnokság alá helyezni kért egyén olyan hajlamokkal bír, amelyeknél fogva, ha csak hatályosan nem korlátoztatnak, — alaposan attól lehet tartani, hogy őt vagyonának elveszte fenyegeti.

Ebből a szempontból a tékozlás miatt gondnokság alá helyezni kért egyén vagyonának jogi eredete és minősége nem jöhet figyelembe, hanem általán e vagyoni romlás a maga egészében s a földművelőre nézve az ősi öröklött vagyon fenntartása, illetve elidegenítése is csak ebből a szempontból mint bármely más vagyoni rész jöhet csak figyelembe,

azonban a tékozlási jogi fogalmának az a lényeges alkotó eleme, hogy valaki komoly cél nélkül egyedül szeszélyei, szenvedélyei kielégítése végett a józan ésszel is ellenkező módon szándékosan törekedjék vagyonát pusztítani.

Mint hogy az adott esetben az alperes által a rendes gazdálkodás körében még ha nem is megfelelő a vagyon gyarapodására alkalmas és szerencsés módon történt vagyonelidegenítések nem ily

hajlamokból erednek, sőt az alperes bizonyos újabb szerzéseket és beruházásokat is eszközölt,

másrészt mivel az alperes dolgos, munkásember, nem iszákos, költsékesre készítő szenvedélyei nincsenek sőt keresetéből tartja fenn magát és családját,

az 1877: XX. t. c. 28. §. c) pontja alapján tékozlás címén kért gondnokság alá helyezés törvényes feltételei fenn nem forognak. (K. III. 3543/1927.)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

—sz. Már szóvátenni is resteljük azt a dolgot. Ez alkalommal ugyan magyarázatul szolgál, hogy a husvéti ünnepekre sok kartárs elutazott. A beszéd s még inkább a koszorú elmaradása előttünk is érthetetlen. Beszéd — úgy látszik — csak kormányfőtanácsosi kinevezéskor hangzik el. Koszorúra meg éppen úgy kell, gondnak és anyagi eszközöknek lenni, mint pl. — a működési körök térképeire.

K. Ha a férj egyességgel kötelezi magát, hogy feleségének minden házassági vagyoni jogi címén támasztható igénye kielégítéséül egy meghatározott összeget, továbbá nőtartás címén bizonyos havi összeget fizet, — mindkét kötelezettség után 1% egyességi (s nem 1½% házassági szerződési) illeték jár.

A második kérdésre: *Bélyeghiány miatt végrendelet letelezendő-e?* válaszul ideiktatjuk az Illetékügyi Közlöny f. é. 4. számában ugyanezen kérdésben adott következő felvilágosítást:

A végrendelet bélyeghiánya miatt nem vehető — (annál kevésbbé veendő) — *fel hivatalos lelet.* A végrendeleti bélyegokirati illeték s mint ilyen, annak lerovási módját és a lerovás elmulasztása esetén kövendő eljárást nem az 1920. évi XXXIV. t.-c., hanem az illeték-díjjegyzék és az illetékszabályok vonatkozó rendelkezései szabályozzák. Az 1920. évi XXXIV. t.-c. 4. §-ában foglalt rendelkezések csak azért vétettek fel a vagyonátruházási illetékeket szabályozó törvény általános részében, hogy a vagyonátruházási jogügyletekről készített okiratoknál ne képezhesse vita tárgyát a vagyonátruházási illetéken felül járó okirati illeték követelhetésének a joga. Ez a §. azonban az illeték-díjjegyzék 78. tételének A. 1. pontjában foglal-

takat nem helyezte hatályon kívül s így annak az a rendelkezése, hogy „a végrendeletekre járó bélyegilleték csak akkor fizettetik, ha ezek alapján vagyonátruházás történik . . .”, ma is alkalmazandó. (A közölt s válaszunkkal ellentétes álláspont helyessége esetén ki ellen lenne felvehető lelet, ha pl. végrendelet dacára hagyatéki vagyon nem maradt s így nincs örökös?)

—ly. Úgy látszik megváltozott a felfogás ebben az irányban. Annak idején — épp a mi esetünkben — voltak, kik a vonatkozó írott jogszabály világos rendelkezései ellenére vitássá tették a hosszú tűzvonal — szolgálat idejének a helyettesi gyakorlati időbe való beszámíthatását azzal a — mondjuk: különös indokolással, hogy *ott* nem lehetett közjegyzői gyakorlatot szerezni.

Ma úgy látszik, sokkal kevésbé méltánylandó körülmények közt is — *liberálisabb* a felfogás.

Többeknek. Az öen.-val kapcsolatban sok levélbeli kérdés érkezett hozzánk. Ezekre választ ad Körössy Bertalan dr. kartársunknak — részben többedmagunkkal majd *felsőbb helyen* folytatott megbeszélés után írt és e szám élén közölt cikke.

Ugyancsak az öen.-val kapcsolatban több igen értékes tanulmány érkezett be. Ezeket — egyrészt helyszüke miatt, másrészt, hogy a kezdeti időkben esetleg zavarra ne vezessenek, később, de mindenesetre hozzuk.

28. Négy és fél évi irodavezető helyettesi gyakorlattal — melyből 2 évet Győrött töltött el — június 1-re állást keres: Dr. Seskeőy József Kalocsa, Szent István-u. 71.

29. Róm. kath. nő, kir. közjegyzőhelyettes 8 évi gyakorlattal és német nyelvjogosítvánnyal helyettesi állást keres.

30. Gyakorlott, fiatal, keresztény közjegyzőhelyettes lehetőleg erdős-dombos vidéken, vagy nagyobb városban május vagy június havi belépéssel helyettesi állást keres. Debreczeny Dezső dr. Kisvárdra.

31. Gyakorlott közjegyzőhelyettes, aki a kiskunfélegyháza második közjegyzői állásban közel másfél évig hivatalból kirendelve működött, — ezen állás megszüntetése folytán további helyettesi alkalmaztatást keres. Rámer Elek dr. Kiskunfélegyháza.

32. Doctor iuris 2 évi ügyvédjelölti gyakorlattal Budapesten vagy nagyobb vidéki városban közjegyzőjelölti alkalmaztatást keres.

33. Volt telekkönyvvezető s önálló betétszerkesztő, 38 éves, családos, róm. kath., ki 14 évi telekkönyvi praxissal — s a közjegyzői irodai teendőkben és hagyatéki ügyek előkészítésében teljes jártassággal bír, közjegyző-segédi állást keres.

34. Idősebb, 18 évi gyakorlattal bíró s 15 évig egy helyben működött kitűnő bizonyítványokkal rendelkező vidéki közjegyző-segéd aki úgy a telekkönyvi, mint a hagyatéki ügyek minden ágában teljes jártassággal bíró önálló munkaerő, megfelelő állandó alkalmaztatást keres.

35. Több évi közjegyzői gyakorlattal bíró, előkelő társadalmi állású közjegyzősegéd Budapesten vagy környékén kitűnő ajánlással állást keres.

36. Dr. Szabó István békési kir. közjegyző keres gyakorlott közjegyzői segédet. Nőtlen és gépirásban jártas előnyben részesül.

37. Vidéki kir. közjegyző gyakorlott közjegyző-segédet keres.

Ezenkívül is számos állást kereső helyettes, jelölt, segéd, irnok és gépirókisasszony nyilvántartásban.

Felkérjük az alkalmazottat és alkalmaztatást keresőket, hogy amennyiben közvetítésünk sikerrel jár, szíveskedjenek az eredményt velünk közölni, nehogy régen betöltött állások és elhelyezkedett állástkeresők nyilvántartása felesleges munkával járjon s levelezést okozzon.